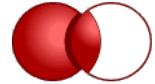

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

UR: 26-01, 31-01/07

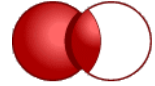
**IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
na dan 31.12 2006. godine**

ŠPD «UNSKO-SANSKE ŠUME» D.O.O. BOSANSKA KRUPA

Sarajevo, maj 2007. godine

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

**SKUPŠTINI UNSKO-SANSKOG KANTONA
VLADI UNSKO-SANSKOG KANTONA
NADZORNOM ODBORU ŠPD «UNSKO-SANSKE ŠUME» d.o.o.
UPRAVI ŠPD «UNSKO-SANSKE ŠUME» d.o.o.**

NEOVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE

1. Obavili smo reviziju finansijskih izvještaja Šumsko privrednog društva «Unsko-Sanske šume» d.o.o. Bosanska Krupa (u daljem tekstu – Društvo), i to Bilansa stanja na dan 31.12.2006. godine, Bilansa uspjeha, Izvještaja o novčanim tokovima i Izvještaja o promjenama u kapitalu, prikazanih na stranicama od 1 do 4. Za ove izvještaje odgovorna je Uprava Društva. Naša odgovornost svodi se na izražavanje mišljenja o tim finansijskim izvještajima na osnovu provedene revizije, o čemu je konstatovano na stranicama od 5 do 25.
2. Reviziju smo obavili na osnovu ovlaštenja, u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji BiH («Sl.novine FBiH»br: 22/06), međunarodnim INTOSAI standardima o reviziji i revizorskim standardima Međunarodne federacije računovođa. Ovi standardi zahtijevaju planiranje i obavljanje revizije tako da ista pruži razumno uvjerenje o tome ima li u finansijskim izvještajima značajnih pogrešaka, kao i da li su finansijske transakcije izvršene u skladu sa zakonskim propisima. Revizija je uključila ispitivanje, testiranje i prikupljanje dokaza koji potkrepljuju iznose i objave u finansijskim izvještajima. Revizija je obuhvatila i procjenu primjenjenih računovodstvenih načela i vlastitih računovodstvenih politika, ocjenu primjene ostalih važećih propisa i značajnih procjena Uprave, kao i cjelokupne prezentacije finansijskih izvještaja. Vjerujemo da je provedena revizija pouzdani osnov za izražavanje našeg mišljenja.
3. Provedenom revizijom, utvrdili smo da:
 - vrijednost nematerijalnih i materijalnih sredstava u iznosu od 20.093.460 KM nije priznata u skladu sa važećim računovodstvenim pravilima i propisima. Društvo nije vršilo mjerenje ove imovine nakon početnog priznavanja, zbog čega nema ni elemenata da je ista realno iskazana, te da odgovara tržišnoj ili fer vrijednosti. Značajan dio sredstava ranijih šumskih preduzeća nije se koristio i bio iskazan u pripremi ili van upotrebe. Prilikom sačinjavanja početnog bilansa za 2006. godinu, sredstva evidentirana van upotrebe, bez preispitivanja stvarne vrijednosti stavljena su u upotrebu, iako je upitno, pa i izvjesno da od iste neće priticati nikakva ekonomska korist. Navedeno ima za posledicu da iskazana knjigovodstvena vrijednost može značajno odstupati od njihove fer vrijednosti, što je šire pojašnjeno u tački 5.3. izvještaja,
 - vrijednost kapitala po osnovu šumskog fonda za 9.988.023 KM manja je od vrijednosti iskazane imovine po istom osnovu, o čemu smo pojasnili u tački 5.7. izvještaja,

- sredstva za prostu i proširenu biološku reprodukciju nisu izdvajana i evidentirana u skladu sa Zakonom o šumama i važećim računovodstvenim pravilima i postupcima. Sredstva za prostu reprodukciju pravdana su u višim iznosima od ukupno izdvojenih, a zbog nepravilnih računovodstvenih postupaka, samo u 2006. godini rashodi su podcijenjeni za iznos od 836.663 KM, što smo pojasnili u tački 5.8 izvještaja.
 - potraživanja od kupaca manje su iskazana za iznos od 440.424 KM, radi čega su za isti iznos podcijenjeni prihodi, što nije u skladu sa općeprihvaćenim računovodstvenim pravilima, o čemu smo šire pojasnili u tački 5.5. izvještaja,
 - i obaveze prema dobavljačima nepravilno su iskazane, jer su umanjene za 232.502 KM. Ove obaveze se u najvećem dijelu odnose na isplate u ranijim periodima, što je za posljedicu imalo nerealno iskazivanje troškova poslovanja u istim periodima, o čemu smo pojasnili u tački 5.8. izvještaja.
4. Po našem mišljenju, zbog efekata navedenih u tački 3, finansijski izvještaji Šumsko privrednog društva «Unsko-Sanske šume» d.o.o. Bosanska Krupa ne daju istinit i fer pregled u svim značajnim aspektima o položaju i finansijskim rezultatima poslovanja za godinu koja je završila 31.12.2006. godinu.

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl.oec.

Generalni revizor

mr.sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

BILANS STANJA
na dan 31.12.2006. godine

O p i s	2006.	2005. (nerevidirana)
UPISANI, A NEUPLAĆENI KAPITAL	10.704	10.704
DUGOROČNA IMOVINA	1.560.527.444	1.286.737.246
Stalna nematerijalna sredstva	261.491	259.133
Kapitalizirani troškovi razvoja	20.000	33.283
Računarski programi – software	58.721	43.080
Ostala nematerijalna sredstva	182.770	182.770
Nekretnine, postrojenja i oprema	19.831.970	27.041.308
Zemljište	2.680.068	2.680.068
Građevinski objekti	14.672.192	15.474.135
Postrojenja i oprema	1.406.213	1.430.576
Nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi	828.111	5.693.819
Stambene zgrade i stanovi	0	1.442.768
Avansi za nekretnine, postrojenja i opremu	245.386	319.946
Biološka imovina	1.540.326.385	1.259.314.041
Šume i višegodišnji nasadi	1.540.326.385	1.259.314.041
Dugoročna finansijska ulaganja i zajmovi	107.598	122.764
Dati zajmovi, depoziti i kaucije	107.598	122.764
KRATKOROČNA IMOVINA	12.049.912	9.032.230
Zalihe sirovina i mater., rezervnih dijelova I sitnog invent.	647.589	536.027
Proizvodnja u toku	968.251	1.423.497
Gotovi proizvodi	729.301	555.217
Kupci	3.018.337	2.537.633
Ostala kratkoročna potraživanja	553.959	1.315.743
Dati zajmovi i depoziti	639	7.439
Kratkoročna razgraničenja	42.117	43.134
Žiro i tekući računi	6.034.309	2.549.487
Devizni računi	54.793	63.165
Blagajna	617	888
IMOVINA SREDSTVA (AKTIVA)	1.572.588.060	1.295.780.181
KAPITAL	1.564.465.631	1.287.822.470
Upisani kapital	1.562.316.708	1.291.959.326
Revalorizacione rezerve	5.002	5.002
Akumulirana dobit	2.148.923	1.421.743
Akumulirani gubitak		5.558.599
Vlastite dionice koje drži preduzeće	(5.002)	(5.002)
OBAVEZE		
Dugoročne obaveze	597.030	837.632
Dugoročni krediti	490.639	702.333
Dugoročna razgraničenja i rezervisanja	106.391	135.299
Kratkoročne obaveze	7.525.399	7.120.079
Drugi krediti	0	100
Tekući dio dugoročnih finansijskih obaveza	214.508	214.508
Obaveze prema ostalim dobavljačima	479.304	1.415.776
Obaveze za PDV	99.485	0
Obaveze za poreze i doprinose	617.156	652.052
Druge obaveze	1.329.878	1.280.448
Ostala kratkoročna razgraničenja i rezerviranja	4.785.068	3.557.195
KAPITAL I OBAVEZE – UKUPNO (PASIVA)	1.572.588.060	1.295.780.181

Bilans stanja potpisan je od strane ovlaštenih osoba. Finansijske izvještaje usvojila je Uprava i odobrila njihovo izdavanje. Isti su usvojeni i od strane Nadzornog odbora na sjednici održanoj 26.02.2007. godine.

BILANS USPJEHA
za godinu koja je završila 31.12.2006.

O p i s	31.12.2006.	31.12.2005. (nerevidirana)
Prihodi od prodaje	34.893.030	29.672.938
Troškovi prodaje	28.041.335	24.852.173
Usklađivanje vrijednosti zaliha		112.167
Bruto dobit	6.851.695	4.708.598
Troškovi distribucije		
Troškovi administracije	4.247.897	3.044.559
Dobit iz aktivnosti	2.603.798	1.664.039
Prihodi od financiranja	86.474	110.817
Dobici od prodaje stalne imovine	2.436	
Ostali prihodi	1.076.465	1.139.278
Rashodi od financiranja	48.276	24.985
Gubici od prodaje stalne imovine	16.633	
Ostali rashodi	1.555.341	8.447.748
Dobit prije poreza	2.148.923	
Gubitak		5.558.599

Bilans uspjeha potpisan je od strane ovlaštenih osoba. Finansijske izvještaje usvojila je Uprava i odobrila njihovo izdavanje. Isti su usvojeni i od strane Nadzornog odbora na sjednici održanoj 26.02.2007. godine.

**IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA
za 2006. godinu, zaključno sa 31.12.2006.**

O p i s	Oznaka	IZNOS tekuća godina	IZNOS prethodna godina
Gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti			
1. Neto dobitak		2.148.923	(5.558.599)
Usklađivanje za:			
2. Amortizacija/vrijednost usklađivanja nematerijalnih sredstava	+		
3. Gubici (dobici) od otuđenja nematerijalnih sredstava	+ (-)		
4. Amortizacija/vrijednost usklađivanja materijalnih sredstava	+	1.346.605	1.010.819
5. Gubici (dobici) od otuđenja materijalnih sredstava	+ (-)	(101.551)	(99.481)
6. Usklađivanje po osnovu finansijskih stalnih sredstava	+ (-)		
7. Nerealizovani rashodi (prihodi) kod razm.val.na trž.(kurs.razl.)	+ (-)		
8. Ostala usklađ. za negot.stav. i tok.koji se odnose na ul.i fin.akt.	+ (-)		
9. Svega 2 do 8		1.245.054	911.338
10. Smanjenje (povećanje) zaliha	+ (-)	169.600	(17.505)
11. Smanjenje (povećanje) potraživanja od prodaje	+ (-)	(480.704)	9.111.706
12. Smanjenje (povećanje) drugih potraživanja	+ (-)	768.544	
13. Smanjenje (povećanje) aktivnih vremenskih razgraničenja	+ (-)	1.057	
14. Povećanje (smanjenje) obaveza prema dobavljačima	+ (-)	(936.472)	(318.311)
15. Povećanje (smanjenje) drugih obaveza	+ (-)	114.023	(1.717.2666)
16. Povećanje (smanjenje) pasivnih vremenskih razgraničenja	+ (-)	1.227.873	
17. Svega 10 do 16		863.921	7.058.624
18. A. Neto novčani tok od poslovnih aktivnosti (1+9+17)		4.257.898	2.411.363
Gotovinski tok od ulagačkih aktivnosti			
19. Nabavka (prodaja) stalnih nematerijalnih sredstava	- (+)	(5.214)	(15.000)
20. Nabavka (prodaja) stalnih materijalnih sredstava	- (+)	(535.903)	(203.421)
21. Sticanje (otuđenje) udjela u ovisnim društvima	- (+)		
22. Sticanje (otuđenje) udjela u pridruženim društvima	- (+)		
23. Dati zajmovi (povrat zajmova) pravnim licima u grupi	- (+)		
24. Dati zajmovi (povrat zajmova) drugim povezanim pravn.licima	- (+)		
25. Sticanje (otuđenje) drugih ulaganja	-(+)		
26. Dati zajmovi (povrat zajmova) drugim pravnim licima	- (+)		
27. Ostali novčani tokovi od ulagačkih aktivnosti	- (+)		
28. B. Neto novčani tok od ulagačkih aktivnosti (19 do 27)		(541.117)	(218.401)
Novačni tok od finansijskih aktivnosti			
29. Primici od izdav.dionica i ost.oblika form.i povećanja kapitala	+		
30. Otkup (iskup) dionica i ostalih oblika kapitala	-		
31. Nabavka (prodaja) vlastitih dionica	- (+)		
32. Primljena – pozajmljena sredstva	+		
33. Povrat pozajmljenih sredstava	-	(240.602)	(315.372)
34. Isplate dividendi	-		
35. Ostali novčani tokovi od finansijskih aktivnosti	- (+)		
36. C. Neto novčani tok od finansijskih aktivnosti (29 do 35)		(240.602)	(315.372)
37. Neto povećanje (smanjenje) novca na rač. i u bl. (A+B+C)		3.476.179	1.877.590
38. Početno stanje novca na računu i u blagajni		2.613.540	735.950
39. Konačno stanje novca na računu i u blagajni		6.089.719	2.613.540
40. Neto povećanje (smanjenje) novca na rač. i u blag. (39-38)		3.476.179	1.877.590

Izveštaj o gotovinskim tokovima potpisan je od strane ovlaštenih osoba. Finansijske izvještaje usvojila je Uprava i odobrila njihovo izdavanje. Isti su usvojeni i od strane Nadzornog odbora na sjednici održanoj 26.02.2007. godine.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU
za godinu koja je završila 31.12.2006. godine

- u KM -

O p i s	Upisani vlasnički kapital	Revalori- zacione rezerve	Akumulirana dobit (gubitak)	Vlastite dionice	UKUPNO
Stanje na dan 31.12.2004.	1.291.959.326	5.002	1.421.743	(5.002)	1.293.381.069
Učinci revalorizacije					
Revalorizacija stalnih sredstava					
Neto (dobitak) gubitak razdoblja					
Raspored dobiti (gubitka)			(5.558.599)		(5.558.599)
Ostala smanjenja vlasn.kapitala					
Stanje na dan 31.12.2005.	1.291.959.326	5.002	(4.136.856)	(5.002)	1.287.822.470
Izdavanje dionica i ost.pov.kap.					
Revalorizacija stalnih sredstava					
Neto dobit razdoblja			2.148.923		2.148.923
Neto gubitak razdoblja					
Raspored dobiti					
Raspored gubitka					
Objavljene dividende i drugi oblici raspodj.dobiti i pokr.gubit.	4.136.856				4.136.856
Emisija dioničk.kapitala i drugi oblici poveć.ili smanj.osn.kapit.	274.494.238				274.494.238
Stanje na dan 31.12.2006.	1.562.316.708	5.002	2.148.923	(5.002)	1.564.465.631

Izveštaj o promjenama u kapitalu potpisan je od strane ovlaštenih osoba. Finansijske izvještaje usvojila je Uprava i odobrila njihovo izdavanje. Isti su usvojeni i od strane Nadzornog odbora na sjednici održanoj 26.02.2007. godine.

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
Šumsko privrednog društva «Unsko – Sanske šume» d.o.o. Bosanska Krupa
za 2006. godinu

1. UVOD

Javno preduzeće «Unsko-Sanske šume» d.o.o. osnovano je i registrovano 2000. godine, kao pravni sljedbenik ranijih šumskih preduzeća na području Unsko-Sanskog kantona. Osnivač preduzeća je Skupština Unsko-Sanskog kantona. Na osnovu Zakona o šumama («Sl.novine Federacije BiH» br: 20/02, 29/03, 37/04) i po zahtjevu osnivača, a radi ostvarivanja posebnog državnog i općeg interesa u gospodarenju državnim šumama i šumskim zemljištem na teritoriji Unsko-Sanskog kantona, Rješenjem nadležnog Kantonalnog suda u Bihaću, broj: U/I-1818/04, od 16.07.2004. godine, društvo je registrovano kao Šumsko privredno društvo «Unsko-Sanske šume» d.o.o., sa sjedištem u Bosanskoj Krupi, ulica Radnička b.b.

Skraćeni naziv novog pravnog subjekta je SPD «Unsko-Sanske šume» d.o.o. Bosanska Krupa (u daljem tekstu – Društvo).

Ukupna površina kojom Društvo gospodari šumama i šumskim zemljištem na području Unsko-Sanskog kantona obuhvata 190.800 ha. Značajan dio od 85.899 ha obuhvata područje visokih šuma, 86.234 ha čine niske šume, dok se preostalih 18.667 ha odnosi na šumsko zemljište.

Osnovna djelatnost Društva je djelatnost šumarstva koja je po Zakonu o šumama uređana kao djelatnost od posebnog društvenog interesa. Ova djelatnost obuhvata gospodarenje šumama i šumskim zemljištem u cjelini, a podrazumijeva uzgoj i zaštitu šuma, iskorištavanje šuma, razne šumarske usluge, lov i briga o divljači. Navedena djelatnost treba da se ostvaruje provođenjem mjera u gospodarenju šumama i šumskim zemljištem, kojima se uz ekološku ravnotežu treba da osigura trajno održavanje i obnova šuma i uslova za ostvarivanje proste i proširene biološke reprodukcije šuma na način i pod uslovima propisanim navedenim Zakonom.

Društvo je registrovano i za proizvodnju ostalih proizvoda od drveta, vađenje šljunka i pijeska, rezanje, obradu i promet kamena, a obavlja i trgovinu na veliko i malo drvetom.

Društvo posluje kao jedinstven pravni subjekt. Poslove iz registrovane djelatnosti obavlja putem Direkcije i sedam poslovnih jedinica, i to:

- Podružnica «Šumarija» Bosanski Petrovac,
- Podružnica «Šumarija» Bihać,
- Podružnica «Šumarija» Sanski Most,
- Podružnica «Šumarija» Ključ,
- Podružnica «Šumarija» Cazin,
- Podružnica «Rasadnik» Cazin i
- Podružnica «Građenje, mehanizacija i održavanje» Bosanski Petrovac.

Poslovne jedinice, kao podružnice, upisane su u registar društava Kantonalnog suda u Bihaću, ali nemaju status pravnog lica.

U okviru Direkcije Društva formiran je Pogon gospodarenja za općinu Bosanska Krupa i deset sektora koji objedinjuju poslovanje Društva kao cjeline, opslužuju podružnice, ali imaju i samostalan djelokrug rada.

Organizacija rada Društva uređena je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka.

Na dan 31.12.2006. godine, u Društvu je bilo zaposleno 614 radnika, od čega 22 na određeno vrijeme.

2. CILJ I OBIM REVIZIJE

Cilj naše revizije je da se na osnovu provedene revizije izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji pripremljeni u svakom značajnom pogledu u skladu sa primjenjivim okvirom izvještavanja kao i važećoj zakonskoj regulativi, jesu li tačno, realno i objektivno iskazani prihodi, rashodi, sredstva, obaveze i kapital, jesu li provedene sve potrebne procedure u vezi trošenja sredstava i da li je Skupština kantona, kao osnivač, o svemu pravovremeno obavještena.

Cilj revizije je i izražavanje mišljenja o osnovanosti, dokumentiranosti i transparentnosti trošenja sredstava u okviru propisanih i datih ovlaštenja, kao i ocjena računovodstvenog sistema i sistema internih kontrola uspostavljenih tako da zaštite imovinu kao i sposobnost da otkrivaju i spriječavaju značajno pogrešna prikazivanja u finansijskim izvještajima. Poseban naglasak dat je na ocjenu adekvatnosti poduzetih mjera od strane Uprave u provođenju i postizanju postavljenih ciljeva.

Zbog ograničenja vremena i resursa, revizijom nismo obuhvatili cjelokupno područje poslovanja, niti smo ispitivali sve transakcije. Sistemom uzorka ispitali smo planirane procese vezane za zakonsku usklađenost, upravljanje i rukovođenje, značajnija sredstva i obaveze, kapital, prihode i karakteristične rashode, kao i procedure javnih nabavki.

Revizija je takođe uključila i davanje preporuka za daljnji rad sa posebnim naglaskom na što efikasnije i ekonomičnije poslovanje, racionalno korištenja sredstava i zaštitu imovine.

3. OSVRT NA PRETHODNU REVIZIJU

Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH po drugi put provodi reviziju finansijskih izvještaja Šumsko privrednog društva «Unsko-Sanske šume» d.o.o. Bosanska Krupa i usklađenosti iskazanih iznosa u izvještajima sa važećim propisima. Predmetna revizija nije u kontinuitetu sa prethodnom revizijom, obzirom da je ista provedena za 2002. godinu.

Revizija finansijskih izvještaja za 2002. godinu provedena je krajem 2003. godine, kada Društvo još uvijek nije bilo registrovano u skladu sa Zakonom o šumama. U međuvremenu, u proteklom periodu poslovanja, neke preporuke su implementirane, a neke nisu. U odnosu na raniji period, uspostavljeni su mehanizmi i poboljšane aktivnosti u naplati potraživanja.

U Društvo još nisu donesene pisane procedure o načinu kretanja dokumentacije sa tačno utvrđenim ovlaštenjima i odgovornostima. Sistem internih kontrola koji bi obezbjedio efikasnije poslovanje, dosljednu primjenu i usklađenost sa važećim zakonskim propisima i pouzdano finansijsko izvještavanje, još uvijek nije u potpunosti uspostavljen. Iako se sredstva za prostu i proširenu reprodukciju obračunavaju u skladu sa Zakonom, ista se u potpunosti ne izdvajaju, niti uplaćuju na propisane račune za ove namjene. Godišnji popis još uvijek se ne obavlja kvalitetno, nije bilo inicijative, prijedloga, niti su se poduzimale adekvatne mjere na korekciji i pravilnom evidentiranju početnih stanja preuzetih iz ranijeg perioda. U odnosu na prethodni izvještaj, evidentirani su (utvrđeni) još veći manjkovi pazara i drvnih sortimenata. Pokrenute su tužbe kod nadležnih sudova, ali se nismo uvjerali da su od strane Društva pokrenuti disciplinski postupci.

4. REZIME

Zakon o šumama još uvijek nije u potpunosti implementiran na području Unsko-Sanskog kantona (u daljem tekstu – Kanton), ali ni u Federaciji BiH. Šumarski program koji treba da definiše politiku šumarstva nije donesen od strane Parlamenta. Posljedica nepostojanja opće politike šumarstva utiče na potpunu implementaciju istog Zakona, što podrazumijeva i uspješno upravljanje i gospodarenje šumama. Preduzeće za gospodarenje državnim šumama na području Kantona (Društvo) registrovano je u skladu sa Zakonom o šumama 2004. godine. Ugovorom sa resornim ministarstvom iz 2005. godine, na Društvo su preneseni poslovi gospodarenja državnim šumama i šumskim zemljištem na području Kantona, koje su u vlasništvu Federacije BiH. Istim ugovorom, na Društvo su preneseni i poslovi čuvanja šuma, koji su prema Zakonu, isključivo u nadležnosti resornog ministarstva, odnosno, kantonalne šumarske uprave. Uprava je formirana, ali ista još uvijek ne obavlja poslove iz vlastite nadležnosti. Čuvari šuma još uvijek su zaposleni u Društvu, koje ih i plaća. To je i razlog što na području Unsko-Sanskog kantona još uvijek nije u potpunosti razdvojena funkcija upravljanja i gospodarenja šumama. U administrativnim granicama Kantona formirano je pet šumskogospodarskih područja. Društvo šumama gospodari na osnovu šumskogospodarskih osnova i projekata za izvođenje. Šumskogospodarske osnove su izrađene za sva područja i na iste je saglasnost dalo Federalno ministarstvo.

Prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja za 2006. godinu, elementi finansijskih izvještaja nisu priznati prema uslovima iz Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja (u daljem tekstu – Okvir), na kome se temelje Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja (u daljem tekstu – MSFI) i Međunarodni računovodstveni standardi (u daljem tekstu – MRS), niti je postupljeno u skladu sa računovodstvenim pravilima vezanim i za mjerenje već priznatih sredstava i obaveza, propisanih MSFI 1 – Prva primjena Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja.

U strukturi imovine najveći dio odnosi se na biološku imovinu, koju čine šume i šumska zemljišta. Prema šumskogospodarskim osnovama, njihova vrijednost procijenjena je u iznosu od 1.540.326.385 KM. Bez šuma i šumskog zemljišta, vrijednost stalnih sredstava iskazana je u iznosi 20.093.460 KM.

Društvo nije vršilo mjerenja ove imovine nakon početnog priznavanja, zbog čega nema ni elemenata da je ista realno iskazana te da odgovara tržišnoj ili fer vrijednosti. Značajan dio sredstava ranijih šumskih preduzeća nije se ni koristio, bio je evidentiran u pripremi ili van upotrebe. Prilikom sačinjavanja početnog bilansa za 2006. godinu, materijalna sredstva evidentirana van upotrebe (obustavljene investicije i devastirani objekti), stavljeni su u upotrebu, iako je upitno, pa i izvjesno da od iste neće priticati nikakva ekonomska korist. Određene stavke nekretnina (objekti i građevinsko zemljište), knjigovostvene vrijednosti od 2.563.863 KM priznate su bez odgovarajuće dokumentacije o vlasništvu.

Stoga je više nego izvjesno da priznata i iskazana vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme može odstupati od stanja koje treba utvrditi primjenom naprijed navedenih MSFI i MRS, odnosno, da može doći do značajnog odstupanja fer vrijednosti ove imovine od iskazane u finansijskim izvještajima na dan 31.12.2006. godine. Radi toga ni mi nemamo elemenata i dokaza da potvrdimo da je iskazana vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme realno iskazana, te da se radi o imovini od koje će Društvo u narednim periodima imati ekonomske koristi.

Zbog nepravilnog evidentiranja transakcija na pozicijama kupaca, potraživanja od kupaca manje su iskazana za 440.424 KM. Navedeni iznos odnosi se na neusaglašene evidencije o primljenim uplatama ili nepravilno klasifikovane finansijske transakcije. Društvo nije priznalo prihode perioda kojem pripadaju, radi čega su isti za navedeni iznos podcijenjeni.

Radi nepravilnog evidentiranja nastala je i neravnoteža između vrijednosti šumske imovine i kapitala po istom osnovu. Tako je vrijednost državnog kapitala po osnovu šumskog fonda za 9.988.023 KM manja od vrijednosti iskazane imovine po istom osnovu.

Nepravilno su iskazane i obaveze prema dobavljačima, jer su umanjene za iznos od 232.502 KM. Pregledom ovako iskazanih pozicija uočili smo da ne postoji odgovarajuća dokumentacija koja bi bila osnov za stvaranje obaveze, iako je plaćanje već izvršeno. Uglavnom se radi o obavezama iz ranijih godina, kao i preuzetim početnim stanjima. Računovodstvenim postupcima po osnovu kojih je iskazan dugovni saldo dobavljača, umanjeni su troškovi istog obračunskog perioda.

Sredstava za prostu i proširenu reprodukciju pravilno su obračunata, ali nisu u potpunosti izdvajana i uplaćivana na propisane račune. Stvorene obaveze po osnovu izvršenih rezervisanja za prostu reprodukciju uglavnom su pravdane – izmirivane internim situacijama. U dosadašnjem periodu poslovanja, ukupna vrijednost ispostavljenih internih situacija u tekućoj godini bila je veća od izvršenih rezervisanja u prethodnoj godini za iste namjene. Umjesto da su razliku više ispostavljenih situacija u odnosu na rezervisanja knjižili na teret rashoda tekućeg perioda, u Društvu su ista evidentirali na poziciju rezervisanja, radi čega je svake godine iskazivan dugovni saldo. Ovakvim računovodstvenim postupcima, samo u 2006. godini rashodi tekućeg perioda umanjeni su za 836.663 KM. Ni obračunata sredstva za proširenu reprodukciju nisu uplaćivana na propisani način. U kantonalni budžet do sada je uplaćeno 273.286 KM. Osnovni razlog neplaćanja je u nefunkcionisanju nadležne kantonalne šumarske uprave. Poslove čuvanja šuma obavljaju čuvari šuma, još uvijek zaposleni u Društvu, koje ih i plaća. Po tom osnovu u Društvu sačinjavaju interne fakture kojima umanjuju obaveze prema Kantonu. Sredstava za proširenu reprodukciju do sada nisu uplaćivana ni u budžet Federacije. Iskazane obaveze prema Federaciji u iznosu od 442.759 KM predstavljaju akumulirane obaveze po dosadašnjim obračunskim periodima.

U strukturi rashoda, značajan iznos od 952.100 KM odnosi se na pravosnažnu sudsku presudu, u višegodišnjem sudskom sporu, po kojoj je Društvo dužno da kupcu nadoknadi štetu. I ostali značajniji rashodi uglavnom su nastali ili su posljedica rezultata poslovanja iz ranijih godina.

Po našem mišljenju, finansijski izvještaji ne iskazuju realno stanje i položaj preduzeća između ostalog i zbog finansijskih transakcija nastalih u ranijem periodu. U odnosu na ranije periode, evidentan je pomak i napredak u postupanju Uprave. I pored toga, smatramo da je neophodan još veći angažman Uprave na finansijsko-računovodstvenim poslovima po pitanju fer i istinite prezentacije finansijskih izvještaja. Stoga je neophodno odmah pristupiti usaglašavanju knjigovodstvenih evidencija i priznavanju i vrednovanju svih stavki u finansijskim izvještajima u skladu sa općeprihvaćenim računovodstvenim pravilima.

5. NALAZI I PREPORUKE

5.1. Usklađenost poslovanja sa zakonima

Usklađenost poslovanja sa Zakonom o šumama

Zakonom o šumama (u daljem tekstu – Zakon) donesenim 2002. godine, uređeno je očuvanje i zaštita šuma, jačanje njihovih ekoloških funkcija, planiranje u šumarstvu, upravljanje šumama, finansiranje njihove obnove i unapređivanje šuma na teritoriji Federacije BiH, nadzor nad njegovim provođenjem, kaznena i druga pitanja vezana za upravljanje šumama. Prema Zakonu državne šume su:

a) u vlasništvu Federacije BiH, a u ostvarivanju prava po osnovu vlasništva Federaciju BiH zastupa Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (u daljem tekstu (Ministarstvo)

b) šumama i šumskim zemljištem upravlja Federalna uprava i kantonalne uprave

c) gospodarenje je u nadležnosti kantonalnih šumsko privrednih društava. Poslove gospodarenja šumama i šumskim zemljištem, Federalno ministarstvo ugovorom prenosi na kantonalna ministarstva, a ona na šumsko privredna društva. Gospodarenje šumama treba da se vrši na osnovu šumsko privredne osnove na uređajni period od 10 godina, na koju saglasnost daje Federalno ministarstvo.

Shodno naprijed navednom, pravo na upravljanje i gospodarenje šumama Unsko-Sanskog kantona treba da se ostvaruje preko nadležnog resornog ministarstava i šumarske uprave.

Provedenom revizijom implementacije Zakona o šumama utvrdili smo slijedeće:

- **Nije** usvojen Šumarski program Federacije BiH, koji definiše **opću politiku šumarstva** i politiku gospodarenja sa divljači za područje Federacije BiH. Za izradu i pripremu ovog programa odgovorno je Federalno ministarstvo. Program se sastoji iz dva dijela: opći dio koji usvaja Parlament FBiH i izvedbeni dio, koji usvaja Vlada FBiH. Za pripremu Nacrta ovog programa zadužena je Federalna uprava za šumarstvo koja bi trebala dobiti podatke od kantonalnih uprava za šumarstvo. Kantonalne uprave za šumarstvo nisu formirane u svim kantonima, a tamo gdje jesu, poslovanje istih nije u potpunosti u skladu sa Zakonom o šumama. Rok za formiranje Federalne i kantonalnih uprava je šest mjeseci od momenta stupanja na snagu Zakona. Posljedica je da Federacija BiH nema opće politike i način realizacije iste kako je to predvidio Zakon, što znači da nisu stvorene pretpostavke za uspješno upravljanje i gospodarenje šumama.
- Prema članu 54. Zakona o šumama, Kantonalna šumarska uprava Unsko-Sanskog kantona **bila je dužna obezbijediti neposrednu zaštitu šuma-čuvanje šuma od bespravnog prisvajanja i korištenja putem organizovane čuvarske službe** po određenim čuvarskim reonima, **što nije učinjeno**. Čuvari su još uvijek uposlenici Društva, isto ih plaća, a oni bi trebali štiti šume od bespravnog korištenja šuma od svih, pa i od preduzeća u kojem su uposleni. **Posljedice** neuspostavljanja čuvarske službe na način kako to propisuje Zakon, pored ostalog ukazuje da **nije razdvojena funkcija upravljanja i gospodarenja** šumama. Kantonalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (u daljem tekstu – Kantonalno ministarstvo) je 08.06.2005. godine na Društvo prenijelo poslove, zadatke i odgovornosti u pogledu gospodarenja državnim šumama i šumskim zemljištem na području Unsko-Sanskog kantona, ali i poslove čuvanja šuma, koji su prema istom Zakonu isključivo u nadležnosti nadležne kantonalne šumarske uprave, odnosno, ministarstva.

U pogledu zakonskih obaveza šumskog privrednog društva revizijom je utvrđeno da je Društvo izradilo šumskogospodarske osnove za sva područja, na koje je saglasnost dalo Federalno ministarstvo. Nosilac aktivnosti bio je Sektor za uređivanje šuma, u suradnji sa Šumarskim fakultetom u Sarajevu. U administrativnim granicama Unsko-Sanskog kantona, u skladu sa Zakonom, formirano je pet šumskogospodarskih područja: «Ključko», Unsko«, »Sansko«, »Bosansko Petrovačko« i »Drvarsko« - dio »Bosansko Grahovsko« - dio.

- **Društvo je otvorilo poseban račun za biološku reprodukciju**, što se izričito zahtijeva članom 26. Zakona o šumama. Propisano izdvajanje u visini od 15 % od ostvarenog prihoda po osnovu prodaje drvnih sortimenata pravilno se obračunava, ali se sva sredstva u potpunosti ne izdvajaju na poseban račun. Pored zakonske neusaglašenosti na ovaj način otežana je namjenska kontrola ovih sredstava. Za **namjensku** kontrolu utroška ovih sredstava prema propisima zadužena je kantonalna i federalna šumarska inspekcija.

- Društvo obračunava i Zakonom propisana sredstva za proširenu reprodukciju po stopi od 3% od propisane osnovice, ali cjelokupan iznos u 2006. godini **nije doznačen na račun** Budžeta Federacije i Budžeta Unsko-Sanskog Kantona. Prema obrazloženju odgovorne osobe, pripadajuća kantonalna sredstva nisu prenešena, jer preduzeće plaća čuvarsku službu, što je po propisima obaveza kantonalne šumske uprave, koja to ne radi, a upravo ova sredstva služe toj namjeni. Prema članu 54. Zakona o šumama, Kantonalna šumarska uprava je **bila dužna obezbijediti neposrednu zaštitu šuma putem organizovane čuvarske službe** po određenim čuvarskim reonima, a što nije učinjeno.

Mišljenja smo da je neophodno uspostaviti rad kantonalne uprave za šume u skladu sa propisima kako bi se u smislu Zakona, pored ostalog razdvojila funkcija zaštite šuma, kontrole i spriječio bespravno prisvajanje i korištenje šuma. Realizacija navedenog je u nadležnosti osnivača preduzeća.

Usklađenost sa Zakonom o javnim preduzećima

Društvo je dužno uskladiti svoje osnivačke i opće akte i u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima u Federaciji BiH ("Sl. novine Federacije BiH" br: 8/05). Iako je od stupanja na snagu proteklo više od dvije godine, Društvo još uvijek nije uspjelo okončati aktivnosti na implementaciji i usklađivanju. Razlozi su sporo usvajanja akata od organa upravljanja. Novi Statut donesen je tek 21.12.2006. godine. Prema odluci osnivača i novom Statutu, poslove Skupštine Društva obavljaće Vlada Unsko-Sanskog kantona. Imenovan je odbor za reviziju ali još nije uspostavljen odjel za internu reviziju, niti je donesen etički kodeks.

Preporuke Upravi i organima upravljanja:

Ubrzati potrebne poslove na potpunom usaglašavanju poslovanja sa Zakonom o javnim preduzećima, što podrazumijeva prije svega usvajanje potrebnih akata, formiranje Odjela interne revizije i donošenje svih propisanih akata za njegovo funkcionisanje.

5.2. Upravljanje, rukovođenje i planiranje

Upravljanje i rukovođenje

Prema Statutu koji se primjenjivao do 21.12.2006. godine, organi u Društvu bili su Nadzorni odbor i Uprava.

Nadzorni odbor

Nadzorni odbor, kao organ upravljanja ima sedam članova i isti je, u skladu sa Statutom, imenovan Rješenjem Vlade Unsko-Sanskog kantona, broj: 03-017-485/2004, od 17.06.2004. godine. **Uočili smo** da ni Statutom, a niti Rješenjem, nije ograničeno trajanje mandata Nadzornog odbora. Naknada za rad članova Nadzornog odbora **su uređene** Odlukom Vlade Unsko-Sanskog kantona o visini naknade, odnosno, dnevnice za rad i angažovanje u upravnim i drugim odborima od 15.09.2004. godine. U skladu sa navednom Odlukom, sa članovima Nadzornog odbora zaključeni su pojedinačni ugovori, prema kojima se članovima Nadzornog odbora, po osnovu njihovog angažmana isplaćuje mjesečna naknada u iznosu od po 300 KM. Izuzetak je predsjednik Nadzornog odbora kojem je mjesečna naknada, shodno navedenoj Odluci, uvećana za 20 %.

U proteklom periodu Nadzorni odbor je samostalno odlučivao o pitanjima koja su regulisana Statutom, dok je uz suglasnost Vlade Unsko-Sanskog kantona donio Statut, odluke o rasporedu dobiti i odluku o izboru direktora. Nadzorni odbor je na sjednici održanoj 22.11.2005. godine donio odluku kojom je usvojio trogodišnji Plan rada i poslovanja Društva za period od 2006. do 2008. godine. Početkom 2006. godine i Vlada Unsko-Sanskog kantona donijela je odluku kojom je isti prihvatila, a koji je posebnim zaključkom usvojila i Skupština Unsko-Sanskog kantona. U 2006. godini, Nadzorni odbor održao je 14 sjednica. Sjednice su vođene u skladu sa usvojenim Poslovníkom o radu. Na sjednicama Nadzornog odbora razmatrana je problematika iz nadležnosti vezane za aktivnosti i poslovanje Društva, o čemu su donesene i odgovarajuće odluke. Pored ostalog, Nadzorni odbor je donio odluke o usvajanju postojećih akata Društva, razmatrao informacije i izvještaje i donio odgovarajuće odluke o usvajanju plana i rebalansa plana, o radu i poslovanju, Elaborat o godišnjem popisu, značajnijim sudskim sporovima, kategorizaciji uslova rada u sječi, izvozu i iznosu drvnih sortimenata, normativima sa cijenama u šumarstvu, cjenovniku roba i usluga, rashodu i otpisu, prenosu prava raspolaganja na nekretninama Društva, članstvu u komorama i stipendiranju.

Skrećemo pažnju Nadzornom odboru na propisana zaduženja i odgovornost istog prema Zakonu o javnim preduzećima, od kojih posebno ističemo dužnosti i odgovornosti osiguranja poslovnika kojima se utvrđuje operativni i funkcionalni aspekt rada Nadzornog odbora i Uprave .

Uprava

Upravu čine direktor i tri izvršna direktora. Mandat Uprave traje četiri godine, sa mogućnošću produženja još jednog mandatnog perioda. Direktor Društva je po funkciji predsjednik Uprave, sa pravom i ovlaštenjem da zastupa i predstavlja Društvo u pravnom prometu u okviru registrirane djelatnosti.

Nadzorni odbor je 2004. godine na mjesto direktora imenovao sadašnjeg direktora, na period od četiri godine, na što je saglasnost dala i Vlada Unsko-Sanskog kantona. Ovlaštenja, prava, obaveze i odgovornosti direktora, u skladu sa važećim zakonskim propisima, utvrđeni su Statutom i posebno zaključenim Ugovorom o plati, pravima i obavezama. Statutom su utvrđene i nadležnosti Uprave. Uprava organizuje rad Društva, vodi poslovanje i **odgovorna je za zakonitost poslovanja**.

Provedenom revizijom zaključili smo da je neophodan još veći **angažman Uprave** na finansijsko-računovodstvenim poslovima po pitanju fer i istinite prezentacije finansijskih izvještaja, što je i glavni cilj predmetne revizije, i to iz više razloga, a koji su pojedinačno navedeni u narednim poglavljima izvještaja.

Tu prije svega mislimo na potrebu rasčišćavanja knjigovodstvenih evidencija vezanih za značajnije pozicije finansijskih izvještaja kao što su stalna sredstva i njihova realna vrijednost, potraživanja, obaveze, ali i uređenje pravila ponašanja uposlenih u obavljanju dodjeljenih i povjerenih poslova. **Uređenje** pravila ponašanja uposlenih kod značajnijih procesa rada je **obaveza Uprave**, čime postiže da joj se poslovanje odvija na način kako je to planirala, usklađeno sa propisima, kao i pouzdano izvještavanje o povjerenom poslovanju. Po našem mišljenju finansijski izvještaji nisu realno iskazali poslovanje preduzeća, između ostalog, zbog iskazanih finansijskih transakcija **nastalih u ranijem periodu**. Jedan od primjera za navedeno je, da je raznim dobavljačima izvršeno plaćanje po više osnova u iznosu od 232.502 KM, a da se za isto prethodno nije stvorena obaveza. Posljedica toga na finansijske izvještaje da su za navedeni iznos manje iskazane obaveze, ali i troškovi poslovanja u periodu u kojem su isplate izvršene. Navedeni iznos izvršenih isplata potrebno je pojedinačno analizirati sa aspekta odobrenja izvršenih isplata, dokumentacione osnove i knjigovodstvenog iskazivanja. Isto tako na potraživanjima od kupaca iskazan je iznos od 440.424 KM, kao uplate za nepostojeće isporuke što je uticalo na nepravilno iskazivanje potraživanja, ali i neusaglašenosti ili nepravilnosti izvršenog knjiženja. Zbog ograničenog vremena za istraživanje pojedinih transakcija čiji broj je popriličan, skrećemo pažnju Upravi na potrebu hitnog analiziranja postojećih evidencija. Još jednom ističemo da se ovdje u najvećem broju slučajeva radi o finansijskim transakcijama nastalim u ranijim periodima, te da su u međuvremenu poduzete značajnije radnje na uređenju prodaje i obezbjeđenja naplate potraživanja, o čemu postoje pozitivni pomaci, ali bez obzira na naslijeđeno stanje, Uprava ima obavezu da poslovanje dovede u važeće zakonske okvire.

Uočili smo da Uprava nije podnosila izvještaje Nadzornom odboru o izvršenim nabavkama i zaključenim ugovorima, što se zahtijeva propisima.

Preporuka Upravi:

Usvojiti postupke i procedure rada za najznačajnije procese poslovanja preduzeća (prodaja, zaštita imovine od gubitaka, iskazivanje i izvještavanje), uključujući i ovlaštenja i odgovornosti svih uposlenih.

Odmah poduzeti mjere i neodložno se angažovati na rasčišćavanju knjigovodstvenih evidencija kako bi finansijski izvještaji na fer i pouzdan način izvještavali o stanju i položaju preduzeća.

Redovno podnositi izvještaje Nadzornom odboru (i Odboru za reviziju nakon njegovog imenovanja) o javnim nabavkama, u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima u Federaciji BiH.

Planiranje i izvještavanje

Poslovanje Društva zasniva se na planovima iz djelokruga registrovane djelatnosti, a u skladu sa šumskogospodarskom osnovom. Godišnji plan rada i poslovanja donesen je u propisanom roku. Osnov za njegovo donešenje bili su šumskogospodarska osnova i trogodišnji plan. Najznačajniji dio odnosi se na plan sječa, plan šumsko-uzgojnih radova, finansijski plan poslovanja i plan investicionih ulaganja. Godišnji plan donio je Nadzorni odbor, a na isti je saglasnost dalo resorno Kantonalno ministarstvo. Plan rada i poslovanja urađen je na osnovu metodologije za izradu programa rada koju je donijela Skupština Unsko-Sanskog kantona.

Finansijski pokazatelji uspješnosti poslovanja planirani su i ostvareni kako slijedi:

	Planirano 2006.	Ostvareno 2006.	Ostvareno 2005.
Ukupan prihod	35.790.168	36.058.404	30.923.033
Ukupni rashodi	34.309.677	33.909.482	36.481.632
Dobit	-	2.148.922	-
Gubitak	-	-	5.558.599

U 2006. godini, planirane veličine i kategorije uglavnom su ostvarene. Neke kategorije su i premašene, posebno u fizičkom obimu. U istoj godini, posječeno je ukupno 453.043 m³ drvnih sortimenata, što je u odnosu na planirane količine od 420.978 m³ povećanje za 8 %. Otpremljeno je ukupno 468.098 m³ (uključujući dio iz prethodne godine) drvnih sortimenata, što je u odnosu na plan povećanje za 11 %. U izvršenju plana u sječi, izradi i otpremi, značajno je učešće i sortimenata iz sanitarnih sječa. Po tom osnovu ukupno je posječeno 79.825 m³, od čega je prodato 35.830 m³ ili 8 % od ukupno posječene drvene mase. Šumsko-uzgojni radovi izvršeni na ukupnoj površini od 3.492 ha, u odnosu na planirane veći su za 6 %. I ostali sektori realizovali su planske zadatke. Urađene su preostale šumskogospodarske osnove i obilježeno 375 km granica prostorne podjele šuma.

Uprava je redovno informisala Nadzorni odbor o poslovima i aktivnostima iz nadležnosti. Izuzetak predstavljaju javne nabavke. Postupci i procedure javnih nabavki se provode, zaključuju se ugovori, ali se ne izvještava Nadzorni odbor, što je obaveza prema Zakonu o javnim preduzećima u Federaciji BiH. U skladu sa Zakonom i Ugovorom o gospodarenju, Uprava redovno informiše i nadležno Kantonalno ministarstvo. U Društvu se vode evidencije o izvršenim radovima i provedenim mjerama predviđenim šumskogospodarskim osnovama i projektima za izvođenje. Podaci predviđeni evidencijama za 2006. godinu, evidentirani su u propisanom roku i dostavljeni Federalnom ministarstvu 23.02.2007. godine, što je u skladu sa Zakonom o šumama.

5.3. Stalna sredstva

U finansijskim izvještajima za 2006. godinu, ukupna neto vrijednost stalnih sredstava iskazana je iznosu od 1.560.527.444 KM. U strukturi stalnih sredstava, najveći dio odnosi se na biološku imovinu, koju čine šume i šumska zemljišta, u ukupnoj vrijednosti od 1.540.326.385 KM. Navedena vrijednost šuma i šumskog zemljišta utvrđena je na osnovu procjenjene šumskogospodarske osnove na teritoriji Unsko-Sanskog kantona. Bez šuma i šumskog zemljišta, vrijednost stalnih (nematerijalnih i materijalnih) sredstava, kao i njihove promjene tokom 2006. godine, u finansijskim izvještajima Društva, iskazane su kako slijedi:

Opis	Zemljište	Građevin. objekti	Oprema	Investicije u toku	Sredstva van upotr.	Nematerij. ulaganja	Ukupno	
1	2	3	4	5	6	7	9	10
1 Nabavna vrijednost								
stanje na dan 31.12.2005.	2.680.067	27.172.953	7.430.241	6.013.761	25.128.824	350.111	68.775.957	
- direktna povećanja		16.612	515.931	729.732		15.641	1.277.916	
- prijenos sa investic. u toku				(520.098)			(520.098)	
- prijenos (sa) na				(5.075.338)		(51.829)	(5.127.167)	
- otuđenje i rashodovanje		(57.173)	(182.390)				(239.563)	
- ostalo				(74.560)			(74.560)	
Stanje na dan 31.12.2006.	2.680.067	27.132.392	7.763.782	1.073.497	25.128.824	313.923	64.092.485	
2 Akumulir. amortizacija:								
stanje na dan 31.12.2005.		19.622.243	5.999.665		17.205.399	90.978	42.918.285	
- amortizacija za 2006.		522.976	509.625		303.637	10.366	1.346.604	
- prijenos (sa) na		(16.568)	(23.840)				(40.408)	
- otuđenje i rashodovanje		(57.174)	(167.687)			(48.912)	(273.773)	
- ostalo			48.317				48.317	
Stanje na dan 31.12.2006.		20.071.477	6.366.080		17.509.036	52.432	43.999.025	
3 Neto knjigov. vrijednost								
Stanje na dan 31.12.2005.	2.680.067	7.550.710	1.430.576	6.013.761	7.923.425	259.133	25.857.672	
Stanje na dan 31.12.2006.	2.680.067	7.060.915	1.397.702	1.073.497	7.619.788	261.491	20.093.460	

Prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja za 2006. godinu, u Društvo nisu primjenili MSFI i MRS. Pri popunjavanju novih obrazaca samo su formalno reklasificirali ranije priznate stavke i pozicija, ali sredstva (i obaveze) nisu priznali prema zahtjevima MSFI i MRS. Priznata sredstva (i obaveze) nisu vrednovana prema MSFI 1 – Prva primjena Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja. Ovaj Standard zahtjeva od pravnog lica da prilikom sastavljanja početnog bilansa u skladu sa MSFI, prizna sva sredstva i obaveze čije priznavanje zahtjevaju MSFI, a da istovremeno **ne prizna** sredstva i obaveze kada isti standardi ne dopuštaju takvo priznavanje, reklasifikuje stavke i da primjeni MSFI za mjerenje svih priznatih sredstava i obaveza. Prema MRS 1 – Presentacija finansijskih izvještaja, **finansijski izvještaji trebaju na fer način prikazivati finansijski položaj, finansijsku uspješnost i novčane tokove pravnog lica**. Fer prezentacija zahtjeva vjerno prikazivanje efekata transakcija, u skladu sa definicijama i kriterijima za priznavanje sredstava, obaveza, prihoda i rashoda utvrđenih Okvirom za sastavljanje i prezentiranje finansijskih izvještaja, na kome se temelje MSFI i MRS.

5.3.1. Nematerijalna stalna sredstva

Prema Računovodstvenim politikama, nematerijalna stalna sredstva vrednuju se i u finansijskim izvještajima iskazuju u visini izdataka isplaćenih za njihovo pribavljanje, uključujući i troškove pozajmljivanja po tom osnovu. Procjenjeni vijek trajanja nematerijalne imovine je 5 godina. Amortizacija se obračunava korištenjem linearne metode otpisa tokom procjenjenog vijeka trajanja po stopi od 20 %.

Struktura nematerijalnih stalnih sredstava iskazanih u finansijskim izvještajima je slijedeća:

	31.12.2006.	31.12.2005.
		- u KM -
Stalna nematerijalna sredstva	261.491	259.133
- Ulaganja u ostala nem.sredst. – zgrada Direkcije	109.539	109.539
- Prava nad tuđim staln.sredstv. – centr.grijanje	56.231	56.231
- Pravo na korištenje softvera	58.721	43.080
- Ulaganja u istraživanja	20.000	33.283
- Ostala prava – objekat “Čavla” na Igmanu	17.000	17.000

- Ulaganja u zgradu Direkcije u Bosanskoj Krupi, izvršena su tokom 2000. i 2001. godine na tuđim (iznajmljenim) stalnim sredstvima tokom trajanja najma. Zgrada je bila devastirana. Radi stavljanja iste u funkciju, na njoj su izvršeni građevinski i zanatski radovi koji nemaju karakter održavanja, u ukupnom iznosu od 109.539 KM. Iako je od tada proteklo više od pet godina, ova ulaganja su sve do 31.12.2006. godine, vođena kao nematerijalna sredstva u pripremi.
- Prava nad tuđim stalnim sredstvima u iznosu od 56.231 KM takođe se odnose na izvršena ulaganja u zgradu Direkcije po osnovu uvođenja centralnog grijanja. Ovakav računovodstveni postupak nije u skladu sa MRS 38 – Nematerijalna sredstva, jer je Društvo trebalo da po izvršenom ulaganju ista aktivira – stavi u upotrebu i obračunava amortizaciju. Zbog toga što nije tako postupilo **nije pravilno obračunata amortizacija, ali ni vrijednost ove imovine**

- Povećanje prava na korištenje softvera u 2006. godini u iznosu od 15.641 KM, odnosi se na novi softver nabavljen od firme «Program desing» iz Ključa, prema Ugovoru. Vrijednost ugovora bio je 18.300 KM, sa rokom isporuke od 7 dana. Iako je softver isporučen i plaćen, isti je još uvijek u fazi testiranja, ali ne obezbjeđuje upravi potrebne podatke za efikasnije poslovanje.
- Ulaganja u istraživanja, u iznosu od 20.000 KM odnose se na Projekat geoloških istraživanja i elaborata o rezervama na lokalitetu Bukovača, izrađen od strane Zavoda za geologiju Sarajevo, po ugovoru. Projekat je realizovan tokom 2002. i 2003. godine.
- Jedno od ranijih preduzeća prednika Društva, Šumsko gazdinstvo «Risovac» je još 1999. godine iz tekućih sredstava izvršilo uplatu u iznosu od 17.000 KM Šumarskom fakultetu u Sarajevu, u projekat Čavla na Igmanu, u svrhu sufinansiranja rekonstrukcije – adaptacije nastavno-naučnog objekta «Čavle» -Igman, po ugovoru, a na osnovu odluke Upravnog odbora.

Obzirom na protekli vremenski period, osnov i karakter ulaganja ova dva ulaganja, izvjesno je da iste nisu izvršene u svrhu pritanja ekonomske koristi, niti Društvo od istih može očekivati koristi, radi čega **predlažemo da se iste isknjiže na teret rashoda tekućeg perioda.**

5.3.2. Nekretnine, postrojenja i oprema

Prema Računovodstvenim politikama, materijalna stalna sredstva, uključujući nekretnine, postrojenja i opremu iskazuju po trošku nabavke. Izdaci uključeni u materijalna stalna sredstva sadrže njihovu fakturinu cijenu i sve ostale direktno povezane izdatke neophodne troškove za dovođenja sredstva u radno stanje za upotrebu.

Troškovi tekućeg održavanja i sitne popravke, te investicijsko održavanje manjeg obima priznaju se kao rashod tekućeg perioda. Troškovi značajnijih investicionih održavanja i zamjena se kapitaliziraju. Dobici i gubici nastali na osnovu rashodovanja ili otuđenja imovine iskazuju se na računima prihoda ili rashoda u razdoblju u kojem su nastali za neotpisanu vrijednost stalnog sredstva. Amortizacija se obračunava linearnom metodom otpisa tokom procjenjenog vijeka trajanja stalnih sredstava, i to pojedinačno, za svako sredstvo. Šume, zemljište i investicije u toku se ne amortiziraju. Procjenjeni vijek trajanja dijela materijalne imovine i stope amortizacije su:

	Vijek korištenja	Stopa amortizacije
Građevinski objekti	77 godina	1,3 %
Transportna sredstva	4 - 7 godina	14,3 – 25,0 %
Ostala oprema	5 - 14 godina	7,0 – 20,0 %

Obzirom da Društvo ima zakonsku obavezu godišnjeg usklađivanja stvarnog stanja sa stanjem iskazanim u knjigovodstvu, imenovane su popisne komsije i izvršen je redovan godišnji popis sa stanjem na dan 31.12.2006.godine. Prema usvojenom Elaboratu o popisu, iskazane vrijednosti stalnih sredstava u knjigovodstvu odgovaraju stanju utvrđenom po popisu. Prihvaćeni su prijedlozi komisija i u dijelu koji se odnosi na otpis i rashodovanje oštećenih i neupotrebljivih sredstava.

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazani su u ukupnoj vrijednosti od 19.831.970 KM. U strukturi ove imovine, značajan dio odnosi se na poljoprivredno i građevinsko zemljište, građevinske objekte, mašine i transportna sredstva. Dio se odnosi i na šumske puteve, koji su najvećim dijelom izgrađeni na šumskom zemljištu, koje je u vlasništvu Federacije BiH.

	- u KM -	
	31.12.2006.	31.12.2005.
Nekretnine, postrojenja i oprema	19.831.970	27.041.308

Društvo nije vršilo mjerenja ove imovine nakon početnog priznavanja, zbog čega nema ni elemenata da je ista realno iskazana te da odgovara tržišnoj ili fer vrijednosti. Posebno ako se ima u vidu struktura, oblik i način sticanja ove imovine. Najznačajniji dio ove imovine Društvo je prilikom formiranja jedinstvenog preduzeća na području Unsko-Sanskog kantona preuzelo (naslijedilo) od ranijih šumskih preduzeća. Značajan dio sredstava ranijih šumskih preduzeća nije se ni koristio, bio je evidentiran u pripremi ili van upotrebe. Prilikom sačinjavanja početnog bilansa za 2006. godinu, sva materijalna sredstva evidentirana van upotrebe, stavljena su u upotrebu, iako je upitno, pa i izvjesno da od iste neće priticati nikakva ekonomska korist. U konkretnom slučaju, radi se o šumskim putevima i građevinskim objektima (obustavljene investicije i devastirani objekti).

Na datum prethodnog bilansa i prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja za 2006. godinu, u Društvu nisu procijenjivali postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, niti su vršili procjenu nadoknadive vrijednosti za takva sredstva, kako nalaže MRS 36 – Umanjenje imovine, a u vezi sa MRS 16 - Nekretnine, postrojenja i oprema. Uprava je svjesna nerealnosti iskazanog stanja vrijednosti imovine u finansijskim izvještajima.

Osim toga, određene stavke nekretnina (objekata i građevinskog zemljišta), u vrijednosti 2.544.578 KM priznate su i bez odgovarajuće dokumentacije o vlasništvu.

Stoga je više nego izvjesno da priznata i iskazana vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme može odstupati od stanja koje treba utvrditi primjenom naprijed navedenih MSFI i MRS, odnosno, da može doći do značajnog odstupanja fer vrijednosti ove imovine od iskazane u finansijskim izvještajima na dan 31.12.2006. godine. Radi toga ni mi nemamo elemenata i dokaza da potvrdimo da je iskazana vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme realno iskazana, te da se radi o imovini od koje će Društvo u narednim periodima imati ekonomske koristi.

Društvo treba da pristupi procjeni nadoknadive vrijednosti za svako sredstvo, utvrdi i prizna eventualno umanj enje i iskaže realnu, fer vrijednost cjelokupne materijalne imovine i da vijek upotrebe i amortizaciju takođe uskladi sa računovodstvenim pravilima predviđenim istim standardom.

5.3.3. Biološka imovina

	- u KM -	
	31.12.2006.	31.12.2005.
Biološka imovina	1.540.326.385	1.259.314.041

Prema Zakonu o šumama, državne šume, uključujući i šumsko zemljište, u vlasništvu su Federacije BiH. Društvo je u svojim finansijskim izvještajima priznalo i iskazalo šume i šumska zemljišta, u ukupnoj vrijednosti od 1.540.326.385 KM. Prema navodima odgovornih lica, osnov za priznavanje i iskazivanje su izrađene šumsko privredne osnove, na koje je saglasnost dalo Federalno ministarstvo. Tako je i povećanje vrijednosti šuma u 2006. godini, u iznosu od 281.012.344 KM, izvršeno na osnovu izrađene i usvojene šumskogospodarske osnove za područje općine Bosanki Petrovac.

5.3.4 Ostala stalna materijalna sredstva

	- u KM -	
	31.12.2006.	31.12.2005.
Dugoročna finansijska ulaganja i zajmovi	107.598	122.764

Iskazano stanje odnosi se na stambene kredite date zaposlenicima tokom 2000. godine, a na osnovu odluka Upravnog odbora. Dva zaposlenika dobili su kredite u iznosima od po 50.000 KM, a jedan zaposlenik kredit u iznosu od 40.000 KM, uz iste uslove, sa rokom otplate od 20 godina i uz kamatnu stopu od 3 %. Krediti se uredno vraćaju.

Preporuka Upravi:

radi pravilnog iskazivanja imovine po fer ili tržišnoj vrijednosti, u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, izvršiti procjenu vrijednosti cjelokupne imovine, dopuniti i uskladiti Računovodstvene politike, vodeći računa o potrebama i specifičnostima Društva, intenzivirati aktivnosti vezane za obezbjeđenje dokaza o vlasništvu, procjeni i uknjižbi nekretnina kod nadležnih sudova.

5.4. Zalihe

Zalihe u finansijskim izvještajima iskazane su u sljedećim iznosima:

	- u KM -	
	31.12.2006.	31.12.2005.
Zalihe	2.345.141	2.514.741
Sirovine i materijal, rezervni djelovi i sitan inventar	647.589	536.027
Proizvodnja u toku	968.251	1.423.497
Gotovi proizvodi	729.301	555.217

Zalihe predstavljaju sirovine, materijal, rezervni djelovi, sitan inventar, HTZ oprema, ambalaža i auto gume, a značajan dio odnosi se i na zalihe poluproizvoda (u šumi na panju – neizvučeni sortimenti) i gotovih proizvoda (drvni sortimenti na međustovarištu i na stovarištu – skladištu). Prema Računovodstvenim politikama Društva, sirovine, materijal, rezervni djelovi, sitan inventar, HTZ oprema, ambalaža i auto gume vrednuju se po trošku. Razduženje, t.j. trošak zaliha sirovina, repromaterijala, rezervnih djelova, sitnog inventara, ambalaže i auto guma vrši se po prosječnoj cijeni. Otpis sitnog inventara vrši se prilikom stavljanja u upotrebu, 100 % - im otpisom, u skladu sa Računovodstvenim politikama. Računovodstvenim politikama detaljno je razrađen sistem

identifikacije i knjigovodstvenog praćenja troškova direktnog materijala, rada i ostalih direktnih troškova, kao i opštih proizvodnih troškova prema mjestu nastanka i nosiocima, uz opredjeljenje za odgovarajuću tehniku vrednovanja troškova.

Provedenom revizijom nismo se uvjerali da se sve ovo dosljedno sprovodi. Mišljenja smo da Računovodstvene politike ni u ovom segmentu nisu u potpunosti usklađene sa računovodstvenim pravilima propisanim MSFI i MRS, niti u Društvu postupaju u skladu sa istima. Prema MRS 2 – Zalihe, zalihe treba da se vrednuju po nabavnoj vrijednosti (cijeni koštanja, trošku nabavke) ili po neto prodajnoj vrijednosti, u zavisnosti šta je niže. Međutim, u Društvu nakon početnog priznavanja, u narednim razdobljima nisu vršili procjenu zaliha po načelu “predmet po predmet”, niti određivali novu neto prodajnu vrijednost, kako je predviđeno pravilima navedenog računovodstvnog standarda.

Preporuke Upravi:

postojeće Računovodstvene politike unaprijediti u skladu sa računovodstvenim pravilima propisanim MRS 2 – Zalihe, radi pravilnog iskazivanja zaliha, u svakom narednom razdoblju redovno vršiti procjenu i određivati njihove nove neto prodajne vrijednosti, u skladu sa navedenim standardom.

5.5. Potraživanja

Struktura potraživanja na dan 31.12.2006. godine data je u slijedećem pregledu:

	31.12.2006.	31.12.2005.
		- u KM -
Potraživanja	3.615.053	3.903.948
Potraživanja od kupaca u zemlji	3.003.598	3.301.962
Potraživanja od radnika za sindikalni ogrijev	(677)	(703)
Sumnjiva i sporna potraživanja od kupaca	15.086.166	14.914.817
Potraživanja od zaposlenih	373.072	389.970
Potraživanja od Raiffeisen banke	10.000	10.000
Potraživanja od državnih i drugih institucija	49.013	8.758
Odložena potraživanja po ugovorima – prodaja na rate	22.382	783.671
Ostala kratkoročna potraživanja	91.087	11.148.875
Ispravka vrijednosti potraživanja	(15.093.131)	(26.703.975)
Kratkoročni krediti	639	7.439
Ostala kratkoročna razgraničenja	42.117	43.134
PDV po ulaznim fakturama	30.787	0

Potraživanja od kupaca u zemlji uglavnom su nastala po osnovu prodaje drvnih sortimenata, prema usvojenom Cjenovniku od strane Nadzornog odbora. Osnov za prodaju su ugovori koji se sklapaju sa kupcima, na osnovu utvrđenih kriterija o dinamici isporuke i uslovima plaćanja. Ugovori za prodaju drvnih sortimenata potpisuju se unaprijed, a najkasnije do 15. januara za tekuću godinu. Za prodaju preko sindikata sklapaju se ugovori na odgođeno plaćanje, na rate, do 8 mjeseci. Radi osiguranja naplate potraživanja, Društvo je od 2005. godine, uvelo politiku obezbjeđenja bankovnih garancija. Od kupaca se zahtjeva da prije isporuke drvnih sortimenata obezbjede bankovne garancije u vrijednosti ugovorene dvomjesečne dinamike isporuke ili da vrši avansno plaćanje, u vidu kaucije, što se reguliše ugovorom.

Revizijom potraživanja smo utvrdili:

- **Da se ne poštuju usvojene vlastite procedure prodaje, jer se neki od sklopljenih ugovora ne poštuju, isporuka drvnih sortimenata vrši preko ugovorenih količina, a isporučene količine premašuju iznose datih garancija.** U Društvu su pojasnili da se to odnosi na njihove veće, provjerene kupce, sa kojima imaju uspostavljenu dugogodišnju saradnju.
- **Ukupna potraživanja od kupaca nepravilno su iskazana, jer su umanjena za potražna salda u iznosu od 440.424 KM.** Navedeni iznos odnosi se na neusaglašene evidencije o primljenim uplatama ili nepravilno klasifikovane finansijske transakcije. Kao primjer nepravilnog klasifikovanja navodimo uplatu Federalnog ministarstva, u iznosu od 195.000 KM. Osnov za nastanak predmetne transakcije je Ugovor sklopljen 06.09.2006. godine, prema kojem se Federalno ministarstvo obavezalo da će sufinansirati projekat “Sanacije sušenja jela u Bosanskom Petrovcu”. Dana,

20.09.2006. godine, Federalno ministarstvo uplatilo je ugovoreni iznos od 195.000 KM. Prema istom Ugovoru, Društvo je bilo u obavezi da po okončanju Projekta ispostavi konačnu situaciju i fakture o utrošku sredstava namjenjenih za njegovo finansiranje. Konačna situacija ispostavljena je 29.12.2006. godine, ali nije knjižena u obračunskoj 2006. godini, u skladu sa važećim računovodstvenim pravilima. **Društvo nije priznalo prihode perioda kojem pripadaju, iako je po istom osnovu priznalo nastale troškove poslovanja. Ovakvim računovodstvenim postupkom prihodi su podcijenjeni za navedeni iznos.**

- U Društvu se **ne vodi** ročna struktura potraživanja, već se vrši ručna evidencija o kretanju potraživanja, jer za isto nema softversku podršku. Raniji softver omogućavao je ažurno, automatizovano knjiženje. Posljedica nevođenja ročne strukture potraživanja može dovesti do nepoduzimanja potrebnih radnji za njihovu naplatu.
- **Nepravilno** se iskazuju potraživanja na za to propisanim kontima u kontnom planu, jer se i redovna i sumnjiva potraživanja iskazuju na grupi konta 212, iako je propisano da se redovna i sumnjiva potraživanja moraju iskazivati na za to predviđenim kontima. Pored navedenog, Društvo nema usvojene Računovodstvene politike za postupanje sa sumnjivim i spornim potraživanjima.

Ispravke vrijednosti sumnjivih i spornih potraživanja nastale su po više osnova. Po osnovu utuženih potraživanja u 2006. godini, na ispravku vrijednosti sumnjivih i spornih potraživanja prenešeno je 192.924 KM. Smanjenje ispravki potraživanja u iznosu od 11.025.448 KM odnosi se na preuzeta početna stanja od ranijeg šumarskog preduzeća iz Sanskog Mosta po osnovu ratne štete, a koji je u cjelosti ispravljen preko ispravke vrijednosti. Za navedeno smanjenje ispravke potraživanja potrebno je da Uprava informiše Nadzorni odbor i od istog zatraži odluku o postupanju sa navedenom imovinom, jer se radi o imovini za čiju su eventualnu naplatu istekli svi rokovi. Isto tako izvršeno je smanjenje ispravke potraživanja po sudskim presudama u iznosu od 22.693 KM, koje su osporene zbog zastare, jer su ista iz 2001. godine. Navedeno potvrđuje činjenicu da u Društvu nisu vodili dužnu pažnju o blagovremenim utuženjima, zbog čega je radi zastare dolazilo do gubljenja sporova, a time i imovine Društva.

Tokom 2006. godine naplaćeno je utuženih potraživanja u iznosu od 478.822 KM, kao i potraživanja iz ranijih godina u iznosu od 223.060 KM, za što su povećani ostali prihodi.

Potraživanja od zaposlenih odnose se na utvrđene manjkove drvnih sortimanata i pazara iz ranijih godina, neopravdane putne akontacije i kafe kuhinju, prekomjerenu potrošnju goriva i ranije date pozajmice radnicima. Najznačajnija potraživanja odnose se na utvrđene manjkove po popisu drvnih sortimenata i pazara iz ranijih godina, u iznosu od 373.072 KM, nastalih u šumariji u Bosanskom Petrovcu u 2003. i 2004. godini. Za većinu odgovornih osoba za nastale manjkove pokrenute su krivične prijave ili su prema navodima odgovornih, u pripremi, ali nisu pokrenuti disciplinski postupci. Na potraživanjima za isplaćene akontacije za službeni put knjižene su i akontacije po osnovu ugovora o djelu iz ranijih godina, u iznosu od 5.766 KM. Uprava nije poduzela mjere po pitanju pravdanja ovih akontacija, a akontacije za službeni put su do momenta revizije trebale biti opravdane.

Potraživanja od Raiffeisen banke iskazana u iznosu od 10.000 KM odnose se na uplatu dobavljaču usmjerenu na pogrešan račun. Tražen je povrat ovih sredstava putem iste banke. Sudski spor nije pokrenut, jer se radi o propustu u Društvu.

Ostala kratkoročna potraživanja najvećim dijelom se odnose na potraživanja za bolovanje preko 42 dana u iznosu od 74.359 KM i predstavljaju neisplaćana potraživanja iz tekuće godine. Zahtjevi za refundiranje redovno se podnose nadležnom kantonalnom zavodu zdravstvenog osiguranja. Na ovim potraživanjima iskazan je iznos od 15.000 KM kao potraživanje od S.Z.R. «DŽAJA». Radi se o dva puta plaćenom računu, što je propust od strane Društva. Isti dobavljač nije vratio više uplaćeni iznos, a u međuvremenu je prestao sa radom. U Društvu nisu poduzete nikakve mjere za povrat više uplaćenog iznosa, iako je uplata izvršena 2001. godine.

Ostala kratkoročna razgraničenja u najvećim dijelom odnose se na razgraničene premije osiguranja u iznosu od 28.942 KM. Ista se odnose na osiguranja koja prelaze godišnji nivo, obzirom da se po obračunima na troškove knjiži samo pripadajući dio.

Preporuke Upravi:

Poručiti kontrolu nad poštivanjem sklopljenih ugovora sa kupcima u pogledu isporuke drvnih sortimenata i datih garancija, obzirom na posljedice koje mogu nastati nepokrivenim isporukama bankarskim garancijama, pogotovo na negativna iskustva i tužbe za isporuke iz ranijih perioda, uspostaviti i voditi ročnu strukturu potraživanja i dopuniti Računovodstvene politike u dijelu politike ispravki i otpisa potraživanja,

izvršiti pravilnu klasifikaciju knjiženja na kontima sumnjivih i spornih potraživanja, u skladu sa kontnim planom za preduzeća, za potraživanja iz ranijih godina poduzeti sve mjere za njihovu naplatu, a gdje to nije moguće informisati organe upravljanja i zatražiti odluke o knjigovodstvenom postupanju sa istima.

5.6. Novac i novčani ekvivalenti

Novčana sredstva iskazana kao gotovina i ekvivalenti gotovine, na dan 31.12.2006. iznosila su:

	31.12.2006.	31.12.2005.
		- u KM -
Gotovina i ekvivalenti gotovine	6.089.719	2.613.540
Žiro račun i tekući računi	6.034.309	2.549.487
Blagajna	617	888
Devizni račun	63.165	54.793

Novac i novčani ekvivalenti odnose se na sredstva koja se vode na računima i u blagajni. Računi su otvoreni kod slijedećih poslovnih banaka: »Una« banka, "Uni credit Zagrebačka banka", »ABS« banka i "Raiffeisen bank". Kod ove banke, početkom 2006. godini otvoren je i poseban račun za prostu biološku reprodukciju. Račun za ove namjene trebalo je otvoriti u 2002. godini, u skladu sa Zakonom o šumama. Istim Zakonom propisano je da se sredstva za prostu biološku reprodukciju obezbjeđuju izdvajanjem najmanje 15 % od ukupno ostvarenog prihoda prodajom drvnih sortimenata. Sredstva izdvojena za ove namjene treba da se vode na posebnom računu preduzeća i koriste isključivo u okviru jednog šumskogospodarskog područja, bez prelijevanja sa jednog na drugo šumskogospodarsko područje.

U Društvu nisu postupili u skladu sa naprijed navedenim. Osim što nisu blagovremeno otvorili račun za propisane namjene, prvu uplatu u iznosu od 600.000 KM izvršili su 21.04.2006. godine. U 2006. godini, na ovaj račun preneseno je ukupno 1.723.747 KM. Utrošeno je 768.261 KM, a stanje na ovom računu na dan 31.12.2006. godine, iznosilo je 955.486 KM.

Preporuka Upravi:

sredstva za prostu biološku reprodukciju izdvajati i u potpunosti prenositi na poseban račun otvoren za ove namjene i korist ih isključivo na način i u svrhe propisane Zakonom o šumama.

5.7. Kapital

U finansijskim izvještajima Društva, iskazan je slijedeći kapital:

	31.12.2006.	31.12.2005.
		- u KM -
KAPITAL	1.564.465.631	1.287.822.470
Upisani vlasnički kapital-šumski fond	1.550.314.408	1.275.820.169
Upisani vlasnički kapital-ostali državni kapital	11.997.299	16.134.156
Ostale revalorizacione reserve	5.002	5.002
Akumulirana dobit iz prethodnih godina		1.421.742
Neto dobit tekuće finansijske godine	2.148.922	
Gubitak tekuće finansijske godine		5.558.599

Društvo je u 2006. godini ostvarilo dobit u iznosu od 2.148.922 KM, dok je u prethodnoj godini poslovalo sa gubitkom. Pokriće gubitka iz 2005. godine, u iznosu od 5.558.599 KM izvršeno je dijelom iz akumulirane dobiti, u iznosu od 1.421.742 KM, a preostali dio, u iznosu 4.136.857 KM pokriven je iz ostalog državnog kapitala. Odluku o tome donio je Nadzorni odbor. **Vrijednost državnog kapitala upisana u registar Kantonalnog suda u Bihaću iznosi 11.502.244 KM, što je manje od vrijednosti kapitala u finansijskim izvještajima prije pokrića gubitka u kojima je iskazan iznosu od 16.134.156 KM.**

U 2006. godini povećan je kapital na poziciji šumskog fonda za iznos od 274.494.239 KM. Do povećanja je došlo na osnovu uknjižavanja preostalog dijela šumskogospodarske osnove Šumskogospodarskog područja Bosanski Petrovac, donesene u istoj godini, u iznosu od 281.012.345 KM.

Evidentna je neravnoteža između vrijednosti povećanja šumske imovine i kapitala po navedenom osnovu. Razlika je nastala zbog isknjiženja otkupljenih stanova u vrijednosti od 1.442.768 KM i izvršenih ulaganja u zemljište i šume, u iznosu 5.075.337 KM. Ova ulaganja vođena su kao sredstva u pripremi, a odnose se na ranije izvršena ulaganja, preuzeta po početnim stanjima, koja nisu aktivirana. Provedenim računovodstvenim postupkom vrijednost državnog kapitala koji predstavlja šumski fond umanjena je za 6.518.105 KM, čime je narušena ravnoteža između vrijednosti povećanja šumske imovine i kapitala po osnovu šumskog fonda. I pored navedenog umanjivanja kapitala, vrijednost šumske imovine iskazane u bilansu stanja u iznosu od 1.540.326.385 KM ne odgovara iznosu iskazanom na kapitalu, na poziciji šumskog fonda, čija je vrijednost iskazana u iznosu od 1.550.314.408 KM. Evidentna je razlika u iznosu od 9.988.023 KM, od čega je iznos od 3.469.918 KM nastao u prethodnim godinama. Stoga je neophodno izvršiti ispravke knjiženja kako bi u poslovnim knjigama vrijednost šumskog fonda na poziciji sredstava (aktive) i kapitala (pasive) bila ista. Posebno ako se ima u vidu da se radi o državnoj imovini kojom Društvo treba da samo gospodari.

Preporuke Upravi:

*usaglasiti vrijednost kapitala upisanog u sudskom registru sa kapitalom iskazanim u poslovnim knjigama,
uskladiti vrijednost šumskog fonda i na pozicijama aktive i pasive.*

5.8. Obaveze

U finansijskim izvještajima Društva, iskazane su slijedeće obaveze:

	31.12.2006.	31.12.2005.
		- u KM -
Obaveze	8.122.429	7.957.710
Dugoročne obaveze	597.031	1.052.140
Ostali dugoročni krediti	490.639	916.841
Unaprijed naplaćeni i odgođeni prihodi	106.392	135.299
Kratkoročne obaveze	7.525.398	6.905.570
Ostali kratkoročni krediti	214.508	100
Obaveze prema ostalim dobavljačima	479.304	1.415.776
Obaveze prema zaposlenim	618.894	606.643
Obaveze za porez na promet proizvoda i usluga	0	(5.623)
Ostale kratkoročne obaveze i obaveze iz komis.i konsign.poslova	710.984	673.804
Obaveze za ostale poreze, doprinose i druge obaveze	617.156	657.675
Obračunata rezervisanja	4.785.067	3.557.195
Obaveze za PDV	99.485	0

Dugoročne obaveze:

Ostali dugoročni krediti odnose se na kredite dobivene po dva osnova. Prvi kredit dobiven je u cilju rehabilitacije kapaciteta državnih šumskih preduzeća po osnovu subvencionisanog sporazuma o zajmu između Federacije BiH i International Development Association (IDA projekat). Kredit je namjenjen za finansiranje popravke šumskih puteva. Ugovor o kreditu, u iznosu od 228.255,11 EUR realiziran je putem Investicijske banke Federacije BiH krajem 2002. godine. Kredit se otplaćuje polugodišnje. Period otplate je 8 godina, uz kamatnu stopu 2 %. Do sada je otplaćeno 251.117 KM. I druga dva kredita dobivena su od Investicijske banke, u svrhu nabavke opreme. Prvi kredit, u iznosu od 495.146,87 EUR na period od 8 godina, uz kamatnu stopu od 7,73 %. I drugi kredit u iznosu od 113.425,05 EUR takođe je na isti period od 8 godina sa kamatnom stopom od 6,25 %. I ovi krediti otplaćuju se u dvije godišnje rate. Do sada je po prvom otplaćeno 645.619,50 KM, a po drugom 118.319,92 KM.

Unaprijed naplaćeni i odgođeni prihodi odnose se na donacije, dobivene od raznih donatora u različitom obliku, najvećim dijelom u opremi. Na ovoj poziciji nalazi se i doznaka od Službe za zapošljavanje u iznosu od 3.000 KM. U Društvu nam nisu mogli reći osnov doznake, niti su dobiveni iznos prihodovali.

Kratkoročne obaveze:

Ostali kratkoročni krediti predstavljaju tekuće obaveze po dugoročnim kreditima koji su predviđeni za plaćanje u 2007. godini i odnose se samo na iznos glavnice po ovim kreditima.

Obaveze prema dobavljačima iskazane su u iznosu od 479.304 KM.

Revizijom smo utvrdili

- **da su nepravilno iskazane obaveze prema dobavljačima, jer su umanjene za iznos od 232.502 KM. Pregledom ovako iskazanih pozicija uočili smo da ne postoji odgovarajuća dokumentacija koja bi bila osnov za stvaranje obaveze, iako je plaćanje već izvršeno. Uglavnom se radi o obavezama iz ranijih godina, kao i preuzetim početnim stanjima. Do sada nisu poduzimane mjere da se ovako stanje ažurira, usaglasi, koriguje i realno iskaže. Ni od strane popisne komisije nije ukazano na navedene isplate, već su iz godine u godinu samo konstatovala (prepisivala) takva stanja.**
- Pored navedenog, na ovoj poziciji knjižena su davanja (uplate) koja imaju karakter donacija i sponzorstva. Ugovori o tome nisu proknjiženi, iako je plaćanje izvršeno. Na ovaj način troškovi su umanjeni.
- Isto tako, na ovoj poziciji knjižene su i kaucije od dobavljača, kao garancija za dobro izvršenje ugovorenih poslova, a da iste nisu rasknjižene po okončanju istih.

Ovakvim računovodstvenim postupcima i knjiženjima kojima se iskazuje dugovni saldo dobavljača, troškovi poslovanja nisu iskazani u periodu njihovog nastanka, u skladu sa općeprihvaćenim računovodstvenim pravilima.

Obaveze prema zaposlenima odnose se na neisplaćene plaće i naknade troškova zaposlenih za decembar 2006. godine, koje su isplaćene u januaru 2007. godine.

Za isplatu toplog obroka stvorena je obaveza prema uposlenima u iznosu od 200.700 KM, što se odnosi na razliku manje isplaćenog toplog obroka od dozvoljenog, neoporezivog iznosa.

Na obavezama prema zaposlenima su i deponovane plaće u iznosu od 16.266 KM, koje se odnose na plaće zaposlenika koji su na bolovanju preko 14 mjeseci, a koje se ne isplaćuju.

Ostale kratkoročne obaveze u najvećem dijelu odnose se na obaveze po osnovu kaucija za uredno izvršenje poslova sječe. Iste su iznosile 522.409 KM. Prema ugovorima sa dobavljačima koji vrše sječicu i izvoz šuma, 15 % od iznosa ispostavljenih faktura Društvo ne izmiruje u ugovorenom roku, već taj dio zadržava do okončanja svih radova na tom lokalitetu. Po okončanju radova, a na osnovu zapisnika stručne komisije koja cijeni da li je sječicom narušen šumski red, preostali iznos fakture, koji je zadržan u vidu kaucije se isplaćuje. U protivnom, ove kaucije se oprihoduju. Na ovoj poziciji iskazuju se i primljeni avansi od kupaca u iznosu od 140.382 KM.

Na ovim obavezama iskazane su i neto isplate po osnovu ugovora o djelu, u iznosu od 12.386 KM. Iste se odnose na početna stanja iz ranijih godina, po ugovorima koji su isplaćeni, a da za iste nisu stvorena obaveze. Navedeni iznos je nepravilno iskazan kao obaveza, jer se radi o izvršenim isplatama koje su trebale povećati troškove.

Obračunata rezervisanja iznose 4.785.067 KM. Najveći dio u iznosu od 3.832.023 KM odnosi se na obaveze za prostu i proširenu biološku reprodukciju državnih šuma, propisanu Zakonom o šumama. Iznos od 952.100 KM rezervisan je po pravosnažnoj sudskoj presudi za isplatu štete. Sredstva za prostu biološku reprodukciju treba da se obezbjede izdvajanjem najmanje 15 %, a za proširenu reprodukciju po stopi od 3 % od ukupno ostvarenih prihoda prodajom drvnih sortimenata i sekundarnih šumskih proizvoda. Sredstva za prostu reprodukciju treba da se vode na posebnom računu preduzeća za ove namjene, a sredstva za proširenu reprodukciju da se uplaćuju u budžete Federacije i matičnog kantona.

Revizijom smo utvrdili slijedeće:

- **U 2006. godini, Društvo je pravilno obračunalo sredstava za prostu i proširenu reprodukciju, ali ih nije u potpunosti izdvojalo na propisane račune.** Obaveze za prostu reprodukciju stvorene su u iznosu od 4.223.686 KM, a za proširenu u iznosu od 844.737 KM. Za ukupan iznos utvrđenih sredstava od 5.068.423 KM, terećeni su troškovi obračunskog perioda. Na isti način postupalo se i u prethodnim godinama. Sredstva za ove namjene nisu izdvajana i uplaćivana na propisani način.

Po osnovu izvršenih rezervisanja u prethodnoj 2005. godini za prostu reprodukciju trebalo je uplatiti 3.389.604 KM, ali je na vlastiti račun u 2006. godini izdvojeno ukupno 1.723.747 KM, od čega je utrošeno 768.261 KM.

Stvorene obaveze po osnovu izvršenih rezervisanja za prostu reprodukciju pravdane su – izmirivane na više načina. Najveći dio koji je teretio ova rezervisanja predstavljale su ispostavljene interne fakture (situacije), istovremeno priznate i kao prihodi.

Utvrđili smo da je u dosadašnjem periodu poslovanja, svake godine, ukupna vrijednost ispostavljenih internih situacija u tekućoj godini, bila veća od izvršenih rezervisanja u prethodnoj godini za iste namjene. To je i razlog neslaganja u iznosima ukalkuliranih rezervisanja koja su teretila troškove perioda 2006. godine i iskazanih obaveza po istom osnovu na dan 31.12.2006. godine, preneseni u 2007. godinu. Radi toga je na poziciji rezervisanja za prostu reprodukciju na navedeni dan bilansa iskazan saldo u iznosu od 3.387.023 KM, iako je utvrđena obaveza po tom osnovu iznosila 4.223.686 KM. Razlika u iznosu od 836.663 KM predstavlja vrijednost više ispostavljenih situacija u odnosu na izvršena rezervisanja za prostu reprodukciju, koja je teretila i u saldu umanjila istu poziciju.

Ni obračunata sredstva za proširenu reprodukciju nisu uplaćivana na propisani način. Društvo je u dosadašnjem periodu poslovanja sredstva za ove namjene u kantonalni budžet prvi put uplatilo po polugodišnjem obračunu za 2006. godinu. Uplaćen je iznos od 273.286 KM. Osnovni razlog neplaćanja je u nefunkcionisanju nadležne kantonalne šumarske uprave. Poslove čuvanja šuma obavljaju čuvari šuma, još uvijek zaposleni u Društvu, koje ih i plaća. Po tom osnovu u Društvu sačinjavaju interne fakture kojima umanjuju obaveze prema Kantonu.

Sredstava za proširenu reprodukciju do sada nisu uplaćivana ni u budžet Federacije. Iskazane obaveze prema Federaciji u iznosu od 442.759 KM predstavljaju akumulirane obaveze po dosadašnjim obračunskim periodima.

Prema našem mišljenju, računovodstveni postupci koje je Društvo do sada primjenjivalo prilikom izdvajanja, trošenja i pravdanja sredstava za ove namjene nisu bili u skladu sa važećim računovodstvenim pravilima i postupcima. Društvo je bilo dužno da po okončanju svakog obračunskog perioda na poseban vlastiti račun izdvaja utvrđeni iznos za prostu reprodukciju. Trošenje izdvojenih sredstava moglo se vršiti tokom iste obračunske godine. Po konačnom obračunu, neutrošeni dio prenosio bi se u narednu godinu. Način na koji je Društvo postupalo, t.j. knjiženjem interne realizacije na teret izvršenih rezervisanja i u korist prihoda, po našem mišljenju, nije u skladu sa važećim računovodstvenim pravilima, Okvirom, MRS 18-Prihodi i MRS 37-Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva. Troškovi vezani za interne usluge priznati su dva puta. Prvi put po osnovu izvršenih rezervisanja u tom obračunskom periodu. Drugi put u tekućem obračunskom periodu. Stoga smatramo da je troškove internih usluga tekućeg perioda trebalo identificirati po prirodnim vrstama, izdvojiti ih iz pripadajućih troškova tekućeg obračunskog perioda i za iste iznose teretiti samo rezervisanja. Na taj način bi i prihodi bili realno iskazani, radi čega bi se i obavezne godišnje naknade plaćale u manjem iznosu.

Društvo je nepravilno postupalo i u slučajevima više ispostavljenih situacija u odnosu na izvršena rezervisanja. Umjesto da su razliku više ispostavljenih situacija u odnosu na rezervisanja knjižili na teret rashoda tekućeg perioda, u Društvu su ista evidentirali na poziciju rezervisanja, radi čega je i iskazan dugovni saldo. Ovakvim računovodstvenim postupcima, samo u u 2006. godini umanjeni su rashodi tekućeg perioda za iznos od 836.663 KM, što nije u skladu sa naprijed navedenim standardima i vlastitim Računovodstvenim politikama.

Za razliku od sredstava za prostu reprodukciju, sredstva za proširenu reprodukciju trebalo je koncem obračunskog perioda knjigovodstveno iskazivati kao trošak i obavezu, bez vršenja rezervisanja po tom osnovu. Izdvojena sredstva za ove namjene trebalo je odmah uplatiti na propisane račune.

Preporuke Upravi:

donijeti vlastite procedure kojima će se urediti oblast izdvajanja, evidentiranja i trošenja sredstava za prostu reprodukciju šuma, u slučajevima prekoračenja ukalkuliranih rezervisanja teretiti rashode tekućeg perioda, sredstva za proširenu reprodukciju uplaćivati u budžete Kantona i Federacije odmah po okončanju obračunskih perioda, bez rezervisanja, pospješiti koordinaciju između finansija i knjigovodstva i donijeti interni akt kojim bi se uredilo kolanje dokumentacije i njihova likvidacija.

5.9. Prihodi

Ukupni prihodi iskazani u iznosu od 36.058.404 KM, u odnosu na planirane, koji su iznosili 35.790.168 KM, veći su za 1 %, a u odnosu na ostvarene iz prethodne godine, u kojoj su iznosili 30.923.034 KM, veći su za 17 %.

Struktura ostvarenih prihoda bila je sljedeća:

Vrsta prihoda	31.12.2006.	31.12.2005.
	- u KM -	
Prihodi	36.058.404	30.923.034
Vrijednost prodatih proizvoda , od toga:	28.399.930	23.045.892
Trupci	18.865.705	17.689.243
Ogrijevno drvo	9.223.506	4.878.829
Ostalo: pijesak, sadnice i drugo	187.082	142.494
Interna realizacija	123.637	335.326
Vrijednost pruženih usluga , od toga:	6.493.100	6.627.047
Pošumljavanje	2.497.931	2.319.362
Interne usluge	2.111.668	3.012.178
Transportne usluge	915.449	1.095.869
Usluge rada	901.129	172.559
Ostale usluge :odstrel divljači i drugo	66.923	27.079
Prihodi od finansiranja , od toga:	86.474	110.817
Redovne kamate	38.038	109.721
Ostale kamate	31.813	
Zatezne kamate	16.623	1.096
Ostali prihodi , od toga	1.078.901	1.139.278
Donacije (amortiz.doniranih sredstava i drugo)	65.040	209.297
Otpisane obaveze prema dobavljačima	3.293	161
Viškovi (proizvoda, stalnih sredstava ,gotovine)	48.013	75.684
Otpisana potraživanja	532.568	43.332
Prihodi iz ranijih godina	311.880	665.876
Interna realizacija	44.706	
Zakupnine	31.234	36.697
Ostali prihodi	42.167	108.231

Vrijednost prodatih proizvoda odnosi se na prihode od prodaje drvnih sortimenata i u ukupno ostvarenim prihodima učestvuju sa 73 %. Ovi prihodi priznaju se na osnovu ispostavljenih faktura i gotovinske naplate, umanjene za porez na dodatnu vrijednost. Prihod po osnovu gotovinske naplate iznosio je 3.257.660 KM.

Vrijednost pruženih usluga najvećim dijelom odnosi se na interne prihode ostvarene po osnovu pošumljavanja i interne usluge. Usluge pošumljavanja predstavljaju biološke investicije (priprema terena, pošumljavanje, njega kultura i kalemljenje) i ostvarene su u iznosu od 2.497.931.KM . Interne usluge u iznosu od 2.111.668 KM, odnose se na interne fakture i situacije za usluge izrade šumskogospodarskih osnova, izradu šumskih puteva, obračun bruto plata, toplog obroka i regresa za čuvare šuma. Za vrijednost izvršenih internih usluga, umanjuju se rezervisanja za prostu biološku reprodukciju. Evidentiranje istih na prihodima provodi se kako bi se ostvarila ravnotežu sa troškovima u koje su po obračunu za prethodnu godinu ukalkulisana rezervisanja za iste namjene.

Posebno naglašavamo da su na pozicijama internih usluga i prihoda od prodaje iskazane interne fakture u iznosima od 391.240 KM i 123.637 KM, ispostavljene unutar Društva, između poslovnih jedinica. Ove fakture odnose se na usluge prevoza, utovara, istovara i vlastite potrošnje ogrijevnog drveta i trupaca za izgradnju drvenih kuća po šumarijama. Na ovaj način u okviru poslovnih jedinica priznaju se i prihodi i troškovi, iako su na nivou Društva već priznati troškovi po istom osnovu (plaće i naknade zaposlenima, amortizacija, gorivo i sl.).

Po našem mišljenju, naprijed navedeni računovodstveni postupci, nisu u skladu sa općeprihvaćenim računovodstvenim pravilima, Okvirom i MRS 18 – Prihodi, prema kojima se prihodi priznaju samo onda kada je vjerovatno da će transakcija biti praćena prilivom ekonomske koristi u pravno lice, što u ovakvim slučajevima svakako nije. Stoga smatramo da nema osnova za ovakvo priznavanje. Ovakvim računovodstvenim postupcima prihodi se (a i troškovi obračunskog perioda) nerealno uvećavaju i po našem mišljenju, sasvim nepotrebno u većem iznosu plaćaju obavezne godišnje naknade po osnovu ukupnog prihoda.

Međutim, imajući u vidu različita postupanja u praksi i tumačenja, radi jedinstvenog pristupa ovoj problematici, smatramo da bi od nadležnog tijela trebalo zatražiti zvaničan stav i tumačenje.

U okviru **ostalih prihoda**, najznačajniji su prihodi koji su ostvareni od naplaćenih otpisanih potraživanja i knjiženi su na slijedećim pozicijama:

Prihodi od ispravljenih potraživanja, u iznosu od 532.568 KM, odnose se na naplaćena otpisana potraživanja. Iznos ovih prihoda ne slaže se sa pozicijom naplaćenih utuženih potraživanja evidentiranih na ispravci vrijednosti potraživanja koji iznose 478.822 KM. Razlika od 53.746 KM predstavlja ranije otpisana potraživanja koja su u međuvremenu utužena i naplaćena. Radi ponovnog knjiženja ovih otpisanih i isknjiženih potraživanja, u Društvu su za isti iznos povećali i prihod i rashod što je suprotno važećim računovodstvenim pravilima.

Prihodi iz ranijih godina iskazani su u iznosu od 311.880 KM i odnose se na naplaćena utužena potraživanja iz ranijih godina.

Preporuka Upravi:

donijeti vlastite procedure kojima će se urediti evidentiranje internih faktura i situacija, u skladu sa MRS 18 – Prihodi.

5.10. Rashodi

Prema Računovodstvenim politikama, rashodi se u bilansu uspjeha priznaju u svim slučajevima smanjenja budućih ekonomskih koristi povezanih sa smanjenjem sredstava ili povećanjem obaveza koje se mogu pouzdano izmjeriti, što je u skladu sa računovodstvenim pravilima propisanim Okvirom za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja, u sklopu Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (MSFI).

Ukupni rashodi u 2006.godini iznosili su 33.909.482 KM. Isti su za 1 % manji od planiranih, a za 7 % manji u odnosu na prethodnu godinu. Struktura ostvarenih rashoda daje se u slijedećoj tabeli:

Vrsta rashoda	31.12.2006.	31.12.2005.
		- u KM -
Rashodi	33.909.482	36.481.632
Rashodi od operativne aktivnosti , od čega:	32.289.232	27.896.732
Troškovi prodatih proizvoda	25.676.302	22.318.273
Troškovi prodatih usluga	2.365.033	2.533.901
Administrativni troškovi	4.247.897	3.044.559
Rashodi od finansiranja	48.276	24.985
Ostali rashodi , od čega:	1.571.972	8.559.916
Neotpisana vrijednost materijala i drugi rashodi	16.633	14.201
Otpis i ispravka vrijednosti zaliha	201.354	112.167
Manjkovi	5.907	8.981
Kazne, penali i štete	954.190	81.930
Otpis nenaplativih potraživanja	172.837	8.210.993
Ostali rashodi perioda	221.051	131.643

Rashodi od operativne aktivnosti obuhvatili su troškove prodatih proizvoda i usluga i administrativne troškove. **Rashodi od finansiranja**, kao neoperativni rashodi, odnose se na redovne i zatezne kamate.

Značajniji **ostali rashodi** odnosili su se na slijedeće:

- Najveći iznos od 952.100 KM odnosi se na sudsku presudu, u višegodišnjem sudskom sporu, po kojoj je Društvo dužno da svom kupcu nadoknadi štetu. Kao ostali rashod knjižene su i neopravdane investicije iz 2003. godine, u iznosu od 147.817 KM, prema aktu nadležne porezne uprave. Za isti iznos smanjena je pretplata poreza na dobit. Iznos od 172.837 KM odnosi se na utužena potraživanja od kupaca. Ostali rashodi uglavnom su nastali po osnovu otpisa drvnih sortimenata, prema odlukama Nadzornog odbora.

Ostali rashodi uglavnom nastali su ili su posljedica rezultata poslovanja iz ranijih godina. U odnosu na ranije periode, **evidentan je pomak i napredak u postupanju Uprave**. Stoga ovo i naglašavamo. Mišljenja smo i ukazujemo na potrebu još većeg i značajnijeg angažmana Uprave u cjelokupnom poslovanju, posebno u dijelu kontrole i poštivanja ugovora zaključenih sa kupcima, kako bi se u budućnosti izbjegli eventualni nepovoljni (izgubljeni) sudski sporovi i štete.

Od ukupnih troškova poslovanja, datih u slijedećoj tabeli:

- u KM -		
Troškovi poslovanja	31.12.2006.	31.12.2005.
Troškovi poslovanja	32.169.769	27.890.300
Troškovi sirovina i materijala	414.617	501.566
Troškovi energije	966.752	947.774
Troškovi rezervnih dijelova	257.186	173.229
Troškovi sitnog inventara	245.505	184.043
Amortizacija	1.346.605	1.010.819
Plaće i naknade plaća (neto)	4.667.990	4.364.982
Porezi i doprinosi na plaće i iz plaća	3.174.233	2.859.589
Ostali troškovi zaposlenih	2.151.958	1.844.203
Usluge na izradi i doradi učinaka	10.392.938	8.695.017
Transportne usluge	1.132.738	1.120.059
Usluge održavanja	1.079.994	798.813
Troškovi sajmova	6.289	1.319
Zakupnine	34.560	40.050
Troškovi reklame i propagande	62.072	50.660
Troškovi osiguranja	61.807	64.156
Bankarske usluge	4.462	8.098
Troškovi reprezentacije	33.985	24.193
Dnevnice i putni troškovi	37.575	27.670
Naknade radnicima i stanovništvu	248.299	294.829
Doprinosi, članarine i druga davanja	370.347	426.235
Porezi koji ne zavise od fin.rezultata i takse	89.605	108.311
PTT troškovi	80.461	93.255
Ostali troškovi poslovanja	241.268	128.757
Troškovi finansiranja - kamate	100	55.147
Ukalkulisana rezervisanja za obaveze	5.068.423	4.067.526

revidirali smo značajnije i karakteristične troškove:

Plaće zaposlenih obračunavaju se i isplaćuju po osnovu zaključenih ugovora o radu, u skladu sa važećim propisima i vlastitim aktima.

Obzirom na značajnije povećanje prosječnih plaća u Federaciji, skrećemo pažnju Upravi da u narednom periodu ima u vidu iznos najniže plaće i s tim u vezi i visinu osnovne plaće regulisane važećim Pravilnikom o platama.

Ostali troškovi zaposlenih obuhvataju topli obrok, troškove prevoza na posao i sa posla i regres za godišnji odmor. Topli obrok isplaćen je u ukupnom iznosu od 1.727.750 KM. Troškovi prevoza na posao i sa posla iznosili su 68.608 KM. Regres za godišnji odmor isplaćen je zaposlenima u ogrijevnom drvetu (tokom godine), u visini od po 569 KM, na osnovu odluke direktora Društva. Svi ovi troškovi isplaćeni su u skladu sa važećim propisima i naprijed navedenim vlastitim aktima.

Najveći i najznačajniji troškovi u 2006. godini, u iznosu od 10.392.938 KM, odnosili su se na **obavljene radove i izvršene usluge** pravnih i fizičkih lica u šumarstvu. Izvršeni radovi i usluge uglavnom su se odnosili na sječu, izvoz-iznos, utovar, transport i istovar drvnih sortimenata. Uz revidirane ugovore, situacije i fakture, priloženi su izvještaji nadležnih šumarija – podružnica, ovjereni i likvidirani od strane odgovornih lica.

Značajni troškovi u iznosu od 1.079.994 KM odnosili su se i **na usluge održavanja** puteva, građevina i opreme. Na održavanje puteva, u koje je uključeno i čišćenje snijega, utrošeno je 827.167 KM. Usluge održavanja građevina iznosile su 71.467 KM, a usluge održavanja opreme 173.381 KM.

Troškovi usluga reklame i propagande, u iznosu od 62.072 KM, u najvećem dijelu se odnose na sponzorstva. Korisnici sredstava su različiti: lokalne RTV stanice, štampani mediji, kulturna i sportska društva, kao i obrazovne ustanove. Sa korisnicima sredstava sklopljeni su ugovori o sponzorstvu.

Naknade za privremene i povremene poslove (ugovori o djelu) iznosili su 61.325 KM. Ovi troškovi nastali su po različitim osnovama. Karakteristični su ugovori o djelu za izvršenu doznaku drveta. Po ovom osnovu, obračunati su i uplaćeni pripadajući porezi.

Naknade članovima Nadzornog odbora isplaćene su u ukupnom iznosu od 29.022 KM. Članovima Nadzornog odbora mjesečno se isplaćuje po 300 KM, a predsjedniku 360 KM, u skladu sa aktom Vlade Unsko-Sanskog kantona iz 2004. godine.

Naknade za rad u komisijama i odborima isplaćene su u ukupnom iznosu od 15.022 KM. Kao i u prethodnim slučajevima, uredno se obračunavaju i uplaćuju pripadajući porezi.

5.11. Sudski sporovi

Pokrenute tužbe od strane Društva

Prema prezentiranim podacima, u 2006. godini od strane Društva pokrenute su 144 tužbe protiv pravnih i fizička lica, u ukupnoj vrijednosti od 533.089 KM. Pojedinačan iznos ovih tužbi nije značajan u odnosu na tužbe iz ranijeg perioda. U istoj godini uglavnom su riješene neke ranije tužbe, sudski ili vansudskim nagodbama. Značajan broj sporova još uvijek nije okončan. Najznačajniji sporovi još uvijek se vode protiv slijedećih preduzeća: DIP «Oštrelj» - RJ Pilana Bosanski Petrovac (3.237.695 KM), DI «Sana» Sanski Most (2.039.764 KM), ŠIP «Una» d.o.o. Bosanska Krupa (1.091.642 KM), «Magram» d.o.o. Bosanska Krupa (978.719 KM).

Pokrenute tužbe protiv Društva

U 2006. godini, protiv Društva pokrenuto je 115 tužbi, u ukupnoj vrijednosti od 308.500 KM. U istoj godini, riješeni su neki raniji, značajniji sporovi. Najznačajniji se odnosio na spor sa preduzećem «Una-Om» iz Bosanske Krupe. Po pravosnažnoj sudskoj presudi, Društvo je dužno da isplati štetu u iznosu od 952.100 KM. Značajna je i tužba pokrenuta u 2006. godini od strane fizičkih lica (Ćoralić Senad i drugi), u vrijednosti od 190.000 KM. Postupak je još uvijek u toku.

5.12. Javne nabavke

Javne nabavke obavljaju se u skladu sa vlastitim aktom donesenim aprila 2005. godine, u skladu sa važećim Zakonom o javnim nabavkama BiH i njegovim provedbenim aktima. Doneseni su kriteriji za dodjelu ugovora, imenovana stalna komisija za javne nabavke i donesena odluka o naknadama za rad u komisiji. U 2006. godini, provedeno je 8 otvorenih postupaka i 28 konkurentskih zahtjeva i direktnih sporazuma. Svaki od objavljenih otvorenih postupaka sadržavao je više LOT-ova.

Provedenom revizijom uvjerali smo se da za pojedine lot-ove nisu ispoštovane sve propisane procedure. Komisija je razmatrala i nepotpune ponude i izabrala neke dobavljače koji nisu dostavili svu potrebnu dokumentaciju. Nakon izbora, od istih se tražila naknadna dostava nedostajućih akata ili dokumenata, što je bio i uslov za potpisivanje ugovora. Neki od ponuđača dostavili su traženu dokumentaciju, a neki nisu. Neovisno o tome, sa svima su sklopljeni ugovori. Ovakve slučajeve u Društvu opravdavaju karakterom i specifičnošću djelatnosti sječe i izvoza (iznosa) drvnih sortimenata, rokovima i vremenskim (ne)prilikama. Priznaju da bi dosljedno provođenje propisanih procedura imalo za posljedicu neispunjenje planskih zadataka i neobavljanje sječe na svim odjelima predviđenim za sječu. U cilju prevazilaženja ovakvih slučajeva, početkom 2007. godine, posebnim pismom obratili su se svim dosadašnjim ponuđačima i dobavljačima, navodeći šta sve treba da blagovremeno obezbijede, kako bi imali pravo i mogli učestvovati na predstojećim tenderima.

Radi provjere izvršenja vrijednosti ugovora sa stanovišta ugovorenih količina i cijena, izvršen je uvid u ugovore zaključene sa nekim od dobavljača, fakture i njihove analitičke kartice. Knjižene fakture, ovjerene su i likvidirane od strane odgovornih lica Društva. Fakturisane cijene drvnih sortimenata su i ugovorene cijene. U odabranim uzorcima nismo utvrdili razlike i odstupanja.

5.13. Sistem internih kontrola

Provedenom revizijom nismo se uvjerali da su u cilju zaštite imovine, racionalne potrošnje, povećanja učinkovitosti i efikasnosti u poslovanju, u potpunosti i u svim segmentima obezbijedeni mehanizmi i uslovi za cjelovito funkcionisanje sistema internih kontrola. U Društvu nisu doneseni ni svi potrebni interni akti kojima bi se razradile procedure i postupanja svih zaposlenih. Iako je početkom 2006. godine usvojena Odluka o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka, prema kojem se organizacijski, sistem nadzora u Društvu provodi putem posebnih organizacionih jedinica u okviru

Direkcija, Odjeljenja za internu reviziju i Odjeljenja sistema upravljanja kvalitetom i unutrašnje kontrole, isto još uvijek nije uspostavljeno. Odjeljenje za internu reviziju, u kojem su sistematizovana tri radna mjesta, još uvijek nije popunjeno. Odjeljenje sistema upravljanja kvalitetom i unutrašnje kontrole postoji još od ranije, ali njegov rad i aktivnosti nisu u usmjerene na kontrolu svih segmenata poslovanja. U Odjeljenju rade četiri uposlenika. Njihov rad i aktivnosti uglavnom se obavljaju na osnovu godišnjeg plana rada, po nalogu direktora i zaključka Stručnog kolegija. U revidiranoj godini zaposleni u ovom Odjeljenju uglavnom su vršili tehničku kontrolu (kontrolu prometa drvnih sortimenata, čuvanje i zaštitu šuma, korištenje mehanizacije i vozila u službene svrhe), o čemu su sačinjavali izvještaje koji su dostavljali direktoru i Stručnom kolegiju na upoznavanje i poduzimanje određenih mjera. Po našem mišljenju, poslovi koje rade zaposleni u ovom Odjeljenju su korisni, ali za Društvo nisu dovoljni. Odjeljenje kontroliše samo niže faze rada i poslovanja, i to uglavnom u dijelu proizvodnje. Kontrolom nisu obuhvaćeni najsloženiji poslovi i finansijske transakcije vezane za cjelokupno poslovanje Društva.

Preporuke Upravi:

u što skorije vrijeme popuniti i početi sa radom Odjel za internu reviziju, donijeti pisane procedure sa postupcima i rokovima o svakoj poslovnoj transakciji na nivou Društva, kojih će se pridržavati svi zaposleni.

5.14. IT sistem

IT sistem čine dva dijela «stari» i «novi» odnosno dva softverska rješenja sa odvojenim podacima koji koegzistiraju na zajedničkoj mrežnoj infrastrukturi. «Novi» računovodstveni sistem je preuzeo obradu podataka računovodstvenih procesa od starog sistema. IT funkcija je organizovana u IT službu okviru tehničkog sektora. Radno mjesto rukovodioca IT službe nije popunjeno u skladu sa važećim pravilnikom o sistematizaciji radnih mjesta. Konstatovali smo da prilagođavanje «nove» računovodstvene aplikacije funkcionalnim zahtjevima još uvijek traje i da nije izvršena primopredaja, te da postoji različito tumačenje postavljenih zahtjeva i dogovora (izvorni kod aplikacije) između autora aplikacije i kupca aplikacije. Nakon uvida u novu računovodstvenu aplikaciju navodimo neke od nalaza u različitim modulima aplikacije:

Fakturisanje: Za razliku od softverskog rješenja starog sistema novo softversko rješenje ne posjeduje funkcionalnost on–line obrade sa udaljenih lokacija čime se značajno je usložnjava proces fakturisanja. Fakturiše se lokalno u 6 od 9 obračunskih mjesta (šumarija), a zatim se podaci iz lokalnih baza jednom sedmično prikupljaju na terenu na magnetnom mediju i dodaju podacima u centralnoj bazi na serveru, dok se šifarnik sortimenata prenosi iz centralne baze u lokalne baze u šumarijama.

Izvjestavanje: Modul izvještavanja nove računovodstvene aplikacije ne sadrži neke standardne izvještaje npr izvještaj o ročnoj strukturi potraživanja. Također aplikacija u dijelu standardnih računovodstvenih izvještaja ne generira tačne podatke npr u nekim izvještajima (izvještaj stanje konta, a izvještaj stanja ne uključuje sve šifre sortimenata.

Kontrole pristupa aplikaciji: Za pristup aplikaciji koristi se jedan korisnički nalog i jedna lozinka inicijalno dodijeljena koja se nije mijenjala, a na nekim modulima nema kontrole pristupa npr (fakturisanje nema kontrole pristupa- zaposlenik koji starta radnu stanicu može pokrenuti aplikaciju.) Aplikacija takođe nema implementiranu kontrolu pristupa dijelovima aplikacije putem dodijeljenih privilegija. Kontrola se kompenzuje na taj način što se instaliraju samo moduli koji se koriste na radne stanice zaposlenika.

Serveri: Serveri i komunikacijska oprema smješteni su u različitim kancelarijama i zajedno sa zaposlenicima. IT osoblje ne ostvaruje logički pristup serveru «starog» sistema.

Preporuke Upravi:

da se usaglase zahtjevi sa firmom autorom i izvrše korekcije i funkcionalna dogradnja aplikacije u dijelu računovodstvenog izvještavanja.

da se implementiraju kontrole autentifikacije, autorizacije, poboljšati kontrole kod unosa podataka u skladu sa sigurnosnim standardima i principima najbolje IT prakse.

da se animiraju svi relevantni akteri za rješavanju statusa stare aplikacije i podataka iz starog sistema.

komplikovane IT situacije i nedovoljno kontrolirani IT sistemi su manje vjerovatni ukoliko je razvoj IT sistema planiran sa implementiranim sigurnosnim standardima i angažovanjem adekvatnih IT resursa uključujući i ljudske.

6. KOMENTAR

Uprava Društva je u ostavljenom roku dostavila komentar na Nacrt izvještaja o reviziji finansijskih izvještaja, broj: 01-491-6/07, od 14.05.2007. godine.

Prihvatili smo dokumentaciono opravdane dokaze i sve što je imalo realnu osnovu za korekciju uključili smo u konačan Izvještaj.

Nismo mogli prihvatiti, niti se složiti sa primjedbama i obrazloženjem datim za:

1. tačku 5.3.2. Nekretnine, postrojenja i oprema, u pogledu iskazivanja njihove fer vrijednosti. Još jednom naglašavamo da stalna sredstva treba priznati i mjeriti prema zahtjevima Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, uključujući Međunarodne računovodstvene standarde. Isto se odnosi na sve stavke i pozicije elemenata finansijskih izvještaja. I pored rekonstrukcije i izvršenih ulaganja u pojedine objekte, trebalo je izvršiti procjenu, obzirom da njihova dotadašnja knjigovodstvena vrijednost nije bila realna. Nakon priznavanja, potrebno je redovno vršiti njihovo mjerenje.

2. tačku 5.5. Potraživanja, u vezi nepoštivanja usvojenih vlastitih procedura prodaje drvnih sortimenata. Iznenađeni smo primjedbom da nismo kontaktirali ni sa jednom osobom u vezi isporuke ovih sortimenata iznad vrijednosti bankovnih garancija za obezbjeđenje naplate po osnovu prodaje i isporuke istih. U prilogu ste nam dostavili samo pregled ugovorenih i isporučenih količina, bez pregleda (dokaza) bankarskih garancija. Od dokumentacije koja nam je data na uvid, sa čijim dijelom i raspoložemo, ovom prilikom vam navodimo samo jedan primjer većih isporuka od primljenih garancija, i to kupca, firmu D.o.o. «Una-Om» Bosanska Krupa, za koga imate garancije na iznos od 320.000 KM sa dospelom 15.02.2007. godine, iako je stanje duga na dan 27.12.2006. godine iznosilo 394.110 KM; na dan 08.01.2007. godine, takođe je bilo slično stanje, dok je na dan 12.02.2007. godine, stanje duga iznosilo 432.175 KM. Mogli bi navoditi još sličnih primjera, ali nam to nije namjera, nego samo ukazati na potrebu usaglašavanja poslovanja sa prihvaćenim politikama prodaje.

Što se tiče obrazloženja za pogrešno iskazana potraživanja od 440.424 KM, ponovo naglašavamo da se radi o knjigovodstveno pogrešnom iskazivanju, što nije u skladu sa važećim knjigovodstvenim pravilima, a što takođe zahtjeva vaš angažman na sređivanju i usaglašavanju takvih stanja.

3. tačku 5.7. Kapital, jer dostavljena dokumentacija ne predstavlja relevantnu osnovu koja bi nas uvjerila u osnovanost navoda, posebno iz razloga što je samo u 2006. godini došlo do neslaganja i narušavanja ravnoteže na pozicijama šumskog fonda u aktivi i pasivi za iznos od 6.518.105 KM.

4. tačku 5.8. Obaveze, u vezi iskazanih dugovnih salda na dobavljačima koje su umanjile iste za iznos od 232.502 KM, naglašavamo da su ista nepravilno knjigovodstveno iskazana i bez obzira na vaša obrazloženja, vaša je obaveza da takva stanja usaglasite i pravilno iskažete u skladu sa važećim propisima.

I na kraju, još jednom naglašavamo da je cilj naše revizije bio da na osnovu provedene revizije izrazimo mišljenje da li su finansijski izvještaji pripremljeni u svakom značajnom pogledu u skladu sa primjenjivim okvirom izvještavanja i važećoj zakonskoj regulativi. Činjenica je da su utvrđene nepravilnosti i neusaglašenosti u značajnom dijelu nastali ili su posljedica rezultata poslovanja iz ranijih godina. U odnosu na ranije periode, evidentan je pomak i napredak u poslovanju posebno u segmentu prodaje, gdje je smanjen rizik od mogućeg gubitka prihoda od prodaje.

Cijeneći dosadašnje aktivnosti Uprave, mišljenja smo da bi se implementacijom naših preporuka u vezi usaglašavanja knjigovodstvenih pozicija i priznavanja elemenata finansijskih izvještaja u skladu sa važećim pravilima, kao i uz veći angažman organa upravljanja i osnivača u pogledu dosljedne primjene važećih zakonskih propisa, otklonile i prevazišle postojeće neusaglašenosti i stvorile realne pretpostavke da poslovanje Društva u narednom periodu bude još bolje i efikasnije, a finansijski izvještaji realni i pouzdani.

I ovom prilikom, zahvaljujemo se odgovornim licima i zaposlenima koji su saradivali sa revizorima na izuzetno korektnoj saradnji.

Viši revizor:

Ismeta Junuzović, dipl.oec.

Tim za reviziju:

Sead Čorbo, dipl.oec.

Belma Mušinić, dipl.oec.